

KAZETNIK

ИЗДАЊЕ
ШУМАДИЈСКЕ
ЕПАРХИЈЕ

1997

5-6

Са освећења темеља цркве
Светог Јована Богослова
у Влашком Долу

Календар

БРОЈ 5-6
ЗА 1997. ГОДИНУ

ДОНОСИ:

ОТВОРЕН ОДСЕК БОГОСЛОВИЈЕ
„СВЕТОГ САВЕ“ У КРАГУЈЕВЦУ -
ГРОШНИЦИ

Стр. 5.

ПРОЦВАТ КАЛЕНИЋКИХ ЗДАЊА

Стр. 10.

Негослав Јованчевић
ОПИС МАНАСТИРА И ЦРКАВА
ДАНАШЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ
У „ПУТЕШЕСТВИЈУ ПО СЕРБИЈИ“
ЈОАКИМА ВУЈИЋА

Стр. 22.

ФОТОГРАФИЈЕ

На насловној страни: Катапетазма (завеса на царским дверима) са представом Рођења Господа Исуса Христа, уметнички вез, грчки манастир Симонопетра на Светој Гори, 1627. година

На претпоследњој страни: горња фотографија - Епископ браничевски Игњатије на литургији у Саборној цркви у Крагујевцу служеној поводом прославе 50-годишњице Шумадијске епархије, 16. септембра 1997; доња фотографија - Верујући народ за време служења акатиста на темељима будућег храма Богородице Тројеручице у Крагујевцу-Пчелицама

На последњој страни: Иконостас цркве Сабора српских светитеља у Доброводици

ДЕТЕ - ПРЕВЕЧНИ БОГ

И демо у сусрет Божију. Рођењу Христом, Рођењу Божијем. Син Божији, један од Тројице, се оваплотио. Родио од жене, дошао к нама, с нама живео да би нас спасао. Појавио се, објавио, открио се Онај кроз кога је све постало, сав видљиви и невидљиви свет. „Сишао с небеса“, да би се родио као дете. Дете, превечни Бог!

„Богодете нема ни власт, ни моћ, но оно се управо у тој својој безвласности и беспомоћности показује Царем, јер је Његова задивљујућа сила управо у тој Његовој безвласности и беспомоћности. Дете Христос из витлејемске пећине не жели да Га се ми бојимо. Он улази у наше срце не страхом, не доказима Своје силе и власти, већ искључиво љубављу. Он нам се предаје као Дете и ми Га можемо заволети само као Дете и предати Mu се само као Детету.“¹

Богодете долази и ми му се радујемо. Или, можда, не? Можда, лаконски одговарамо - па шта? Све смо то већ стотинама пута чули, па се ништа у нашим животима не мења. Иста напорна, неизвесна, тешка борба за свакидашњи хлеб, која не зна за радост. Ново је постало старо. Нови завет, нови човек, нова радосна вест о спасењу у нашим душама звучи старо.

„Свет који нас окружује је свет буке, непрестаног хука разговора, речи, звукова, гестикулација, покрета, жеља, расположења, порива, налета великих и малих експлозија, важних и

неважних догађаја.“²

Али, у дубини царује празнина. Све оно што се тиче дубина људског живота, правих животних проблема, ритам савременог друштва забрањује, спречава или избацује ван.³

Погледајмо, за тренутак, како Херцен (1812-1870) из свог аристократскогугла посматра грађанско друштво с половине 19. века, које још увек нема данашњу „холивудску“ маску, али које је у основи исто:

„Живот није ништа друго до картање, све се претвара у берзу и пијацу уређење новина, изборни центри, законодавство... Енглези, који су толико навикли да све подводе под речник дућанџије, своју стару Англиканску цркву већ називају The Old Firm (Стара фирма).

У овом грађанском свету, све партије, све нијансе у мишљењима подељене су у два главна тabora: у једном су грађани, власници, који упорно одбијају да прекину свој монопол, у другом суграђани - без својине, који хоће да из њихових руку отму, туђе, богатство, али немају снаге; са једне стране, дакле, имамо сребрљубље, са друге жељу. Па пошто не постоји никакво етичко начељо у свему томе, место појединца, у једном или другом табору, одређује се спољашњим околностима Његовог власништва и друштвеног статуса...“⁴

Живот је деградиран у непрестану борбу за новац, а Црква је у таквом друштву

тек „Стара фирма“, антикварница за љубитеље старија.

Па, ипак! Блаженепамјати отац Георгије Флоровски је, мислећи на руске прилике, говорио о подземном току православне духовности, која се појављује онда када то нико не би очекивао, доносећи свежу и ничим помућену воду предањског Православља. Ипак се нешто дешава и код нас. Изаша је талас плитког и углавном неправославног национализма. Они који се данас по први пут појављују у нашим црквама, пробуђени, млади људи су истински гладни и жедни Бога, у потрази за пуноћом живота и предањском вером. И као што увек постоји једно али, тако и у њиховом духовном узрастању постоји велико - али. Ни они, а ни сви ми, често не слутимо како је тешко данас бити православан, како је тешко до Православља доћи. За то су потребни „текtonски поремећаји“, по речима Епископа захумско-херцеговачког Атанасија. Под утицајем неправославне културе у којој живимо, до сржи материјалистичке, како нам је то малопре Херцен описао, али у којој смо образовани и формирани, сасвим је нормално да о вери, духовном животу, Цркви, спасењу, имамо углавном искривљене представе. Зато није за осуду, у последње време не тако редак случај, да неко из једне заблуде (атеизма) само пређе у другу, мислећи притом да се налази на правом, православном путу. „Нова“ побожност, коју запажамо, има елементе искључивости,

па чак и фанатизма, она је наизглед строга, аскетска, па нам се чини да би зато требало нешто рећи о хришћанској аскези, подвигништву, и њеном месту и смислу у духовном животу.

Већ поменута „американизована“ култура у којој живимо, а која се формира неколико последњих векова, не познаје и не признаје аскезу као слободно и вольно самоограничење (прошло је чак и време протестантске, посветовњачене аскезе). Један добар део темеља ове културе чини идеја о природном праву, која боготвори људску природу. „То је природно“, чујемо данашњег човека да то износи као најјачи аргумент. Неколико векова је протекло и идеја је постала свакидашњи начин мишљења. Постала је део културе и ми је, у процесу социјализације, готово без поговора прихватамо. Природно је синоним за добро, што даље значи да је природно, односно добро, да човек буде условљен својим инстинктима, жељама, потребама, страстима, које му слепо и безусловно намеће његова људска природа. Животна срећа значи задовољење потреба. Па чак, постоји и економско начело да човек треба што више да тежи задовољењу својих потреба јер тиме повећава економско богатство друштва. Што сте више срећни, што више задовољавате своје потребе, тиме омогућујете и срећу других.

Да ли су овакви ставови и начин живота који рађају, одрживи са хришћанске тачке гледишта? И човек припада Божијој

творевини која је сва „врло добра“. Није ли онда и наша природа „врло добра“? Да, али природан човек је човек без греха. Пад и грех нису природно стање човеково. Природно, у оквирима мишљења данашњег човека, је са хришћанске тачке гледишта синоним за грешно. Нашој природи је потребна терапија, потребно јој је исцељење. Управо став да све што нас окружује представља објекте за задовољење наших жеља је последица пада. Пали човек све посматра кроз призму свог егоизма, све што га окружује, целокупну творевину и људе објективизује, чини неутралним објектима и са њима ступа у везу само ради задовољења својих егоистичких циљева. На овај начин човек може до неслуђених размера да развије нпр. економију, или позитивистичке науке, али ће свет који га окружује заувек за њега остати тајна.⁵

„Један корак даље почиње сучељавање и студирање света, који Црква назива аскезом. Аскеза је подвиг негације егоцентричног става да све посматрам као неутралне објекте, потчињене мојим потребама и жељама. Ограничењем и потчињавањем општим правилима аскезе, борим се, управо против егоцентричног порива, премештам своју животну осовину са себе на однос са светом који ме окружује. Јер однос почиње само онда када се практично одрекнем жеље да све потчиним себи.“⁶

Дакле, смисао хришћанске аскезе, самоограничења, је неповерење према сопственој, палој природи.

Аскеза нас ослобађа од нас самих и омогућује да се окренемо другима и свету који нас окружује. Она је средство за јачање љубави и нераскидиво је са њом повезана. Егоцентрични човек не може да воли на хришћански начин, јер он само узима. А љубав, не само као осећање, већ пре свега као начин постојања, значи давање, значи жртву без противуслуге, значи излазак, отварање према нечemu што нисам ја, значи везу и заједницу са другим. Свуда где се развија права љубав постоји и аскеза, јер се човек самоограничава из љубави према другоме. И само таква аскеза спојена са љубављу и као израз љубави, има места и смисла у духовном животу. У сваком другом случају је само бесмислена мука.

Када данашњи човек ступа из једног света који одбацује аскезу у хришћански свет у коме је она једна од главних особина, врло се лако може десити да је доживи и разуме као вредност по себи. Да је, dakle, хришћанин човек који може данима да не једе и не пије, данима да не спава, да хришћанин треба да буде, такорећи, супермен, који ће се тако својим снагама и својим подвигом попети на Небо, или просто присилити Бога да га спасе. Врло је карактеристично данашње фокусирање на мали број, углавном подвига везаних за монаштво, а ван пажње остаје читав низ других, „приземних“ подвига који су нама, који живимо у свету, много приступачнији. Зашто би, рецимо, био већи подвиг једног столпника од подвига некога који годинама стрпљиво, са-

весно и у љубави негује непокретног родитеља. Који су то критеријуми по којима је нешто већи а нешто мањи подвиг? Немојмо заборавити да аскеза, која је моћно средство против егоизма, може и да храни и појачава егоизам ако није усмерена на продубљивање љубавне заједнице са Богом и људима.

Љубав је смисао подвига и сетимо се у ове Божићне дане Христовог подвига, Христове аскезе, снисхочења до крајности. Да се Он, превечни Бог, роди као Дете и то где? Не чак ни у Риму, у престоници, већ у далекој римској провинцији, у пећини. И да Он, кроз кога су створени небо и земља, буде положен у јасле - и све

то из љубави према човеку.

Завршимо овај чланак дивним речима оца А. Шмемана из његове књиге „Тајне празника“:

„Дете - Бог, Бог - Дете! Зашто и код људи који осећају одбојност према вери, па чак и код оних који уопште не верују, радосно заиграју срце када у те божићне дане виде тај јединствени и непоновљиви призор: младу Мајку са Дететом на рукама, а око њих двоје - мудраце са истока, пастире са ноћног поља, животиње, ноћно небо и звезде? Откуда тако чврсто знамо и увек изнова схватамо да на овој нашој тужној земљи нема ничег лепшег ни радоснијег од тог божићног призора,

призора кога ни сви ти проtekli векови нису могли да искорене из нашега сећања?“

Ђакон Зоран Крстић

Напомене:

1. П. А. Шмеман - „Тајне празника“, Цетиње 1996. стр. 43)
2. Σ. Γουνελαζ – Η κριση του πολιτισμου–Αρμοζ 1997. стр. 9)
3. види Σ. Γουνελαζ – Η κριση του πολιτισμου–Αρμοζ 1997. стр. 9)
4. Σ. Γουνελαζ – Η κριση του πολιτισμου–Αρμοζ 1997. стр. 44, 45)
5. види Χ. Γιανναραζ – Α λαβαζιταρη της πιστης–Δομοζ 1988. стр. 79)
6. Χ. Γιανναραζ – Α λαβαζιταρη της πιστης–Δομοζ 1988. стр. 80)

СВЕЧАНО ПРОСЛАВЉЕНА ПЕДЕСЕТОГОДИШЊИЦА ОСНИВАЊА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Заупокојеном литургијом, коју је 15. септембра у Светоуспенском катедралном храму у Крагујевцу служио епископ шумадијски Г. др Сава, у спомен на првог шумадијског архијереја, блаженопочившег владику Валеријана, и на све преминуле свештенике, монахе и монахиње, епархијске и парохијске добротворе и часнике

црквених управа, почело је обележавање великог јубилеја - пола века од оснивања Шумадијске епархије. Истог дана, у Градској дворани, за госте, међу којима су били и епископ славонски Г. Лукијан, представници јавног и културног живота Крагујевца и Шумадије, свештенство из готово свих парохија, одржана је духовна академија.

Молитвене песме изводио је крагујевачки хор „Лицеум“. Домаћин, Преосвећени епископ шумадијски Г. др Сава, отварајући скуп, подсетио је да су Крагујевчани још 1938. године изразили жељу да се оснује епархија у Шумадији, подигне зграда за митрополију и црква у радничкој колонији.

Пошто је учеснике

духовне академије упознао са основним чињеницама о заседању Светог архијерејског сабора у мају 1947, када је донета одлука о оснивању Шумадијске епархије, епископ Г. др Сава говорио је о личности владике Валеријана, првог шумадијског архијереја: „Ми се са захвалношћу сећамо нашег првог архијереја, на кога би се могле применити речи Господа Исуса Христа - по плодовима њиховим познаћемо их. Све што се дододило у Шумадијској епархији за ових педесет година резултат је и његовог рада јер је он сејао добро семе Христове науке и то семе стоструко је уродило плодом. Ми се сећамо данас свих свештеника који су службовали за ових педесет година у нашој епархији, свих мученика, свих председника црквених општина и часника црквених одбора, од којих су многи прошли кроз затворе само зато што су били у црквеним управама. Сећамо се свих монаха и монахиња који су 1947. године затекли манастире потпуно опустошене, а неки су били потпуно спаљени. Помоћ је стизала само од нашег осиромашеног народа. У то време монахиње су често и у надницу морале да иду да би обновиле манастире, који данас, хвала Богу, изгледају боље него пре Другог светског рата.“

О данашњици Шумадијске епархије, односно о свим делатностима, пре свега пастирској, грађевинској, харитативној и просветно-издавачкој исцрпно је говориоprotoјереј Драгослав Степковић, архијерејски намесник крагујевачки.

У Саборној крагујевачкој цркви одржана је

сутрадан средишна прослава јубилеја. Архијерејску литургију служили су епископи шумадијски Г. др Сава, славонски Г. Лукијан и браничевски Г. др Игњатије, а помогали су им сви архијерејски намесници Шумадијске епархије и четири ћакона.

Први део проповеди Преосвећеног владике Г. др Саве садржао је преглед догађаја од оснивања епархије, уз истицање свих послератних тешкоћа. Посебно место заузело је указвирање на велики допринос владике Валеријана данашњем стању у Шумадијској епархији. Учесници литургије поводом обележавања педесетогодишњице оснивања Шумадијске епархије од Преосвећеног владике Г. др Саве још су чули: „Благодат Духа Светога нас је окупила данас око часне трапезе овог нашег катедралног храма, да се захвалимо у првом реду Богу, јер ништа се без Бога није могло створити. Ова епархија је трпела јако много, али је увек имала у виду и пред својим духовним очима Пастироначалника, Господа Исуса Христа, који је говорио - не бој се, ко претрпи до kraja, биће спасен. Ми смо се молили Пастироначалнику Господу Исусу Христу и он је ову епархију благословио са близу осамдесет нових храмова. Ову бројку и износимо да би исказали своју радост што нас је Господ благословио са толико нових олтара. То је она радост, коју је Господ обећао пре свога страдања ученицима, када је рекао - ви сте сада жалосни а свет је радостан, али ће доћи време када ћете се ви радовати. Заиста, ту радост коју дожи-

вљава наша епархија у својој духовној обнови, нико нам није дао са стране, нико нам је не може ни одузети, јер је радост од Господа. За ових педесет година наше епархије, Спаситељ је био једина радост њених верника, свештенства и монаштва. Данас у приличној чаши ми смо принели Господу све наше радости, све наше жалости и све је то сједињено у крви Господа нашег Исуса Христа.“

Епископ шумадијски, Преосвећени Г. др Сава заблагодарио је добром свештенству, првим нашим грађитељима, монаштву за вас постављање манастирске молитвености. Рекао је да су свештенослужитељи најзаслужнији што је у Шумадијској епархији све више и више причесника, по којима се најпоузданје мери колико је наша вера утврђена. Исказана је захвалност свим верницима, часничима црквених управа, ктиторима и приложницима. Наш архијереј је изразио и радост што је ове године у Шумадијској епархији основана нова богословска школа. Поводом прославе педесетогодишњице оснивања Шумадијске епархије, архитекти господину Радославу Прокићу, који је пројектовао већину новоподигнутих храмова у Епархији и 150 на просторима Српске цркве, уручен је Орден Светог Саве II степена, којим га је одликовао Свети архијерејски синод, на предлог епископа шумадијског Г. др Саве.

У епархијском административном центру, после литургије, за све ученике средишне прославе овог јубилеја, приређен је банкет.

ОТВОРЕНА ПРВА БОГОСЛОВИЈА У ШУМАДИЈИ

Светом архијерејском литургијом, коју су у храму Св. апостола Петра и Павла у Грошници, надомак Крагујевца, где ће се нова школа налазити, служили епископи шумадијски Г. др Сава и браничевски Г. др Игњатије, уз саслужењеprotoјереја-старофора Душана Дачића, ректора Богословије Св. Саве у Београду и свештеника Шумадијске епархије и призывањем Светог Духа, почео је 9. септембра ове године први радни дан нове богословске школе Српске православне цркве - прве богословије у Шумадији. Гостима, свим заслужним за обезбеђење услова за рад школе ученицима и родитељима, после литургије, епископ шумадијски Г. др Сава упутио је следеће речи:

„У години када Шумадијска епархија слави педе-

православне цркве. Велика је наша радост на овоме дару и овоме дану, јер се овде у Шумадији први пут отвара једна богословска школа.“ Искazuјући благодарност Богу, епископ Г. др Сава, захвалио је Светом архијерејском синоду за одлуку о отварању шумадијске богословије и Његовом Преосвештенству епископу браничевском Г. др Игњатију, који је као надлежан за просвету у Светом синоду, примио задужење да отвори ову духовну школу. Преосвећени владика шумадијски посебно је похвалио Грошничане, који су здушно прихватили долазак младих богослова у своју средину. Захвалио је и градоначелнику Крагујевца Г. Стевановићу и градским властима за стање о припреми зграде у којој ће школа радити. Исказана је и архијерејска нада да ће служење нових бого-

након освећења зграде нове богословије, приступило се њеном свечаном отварању. Делегат Светог архијерејског синода, епископ браничевски Г. др Игњатије, назвао је иницијативу епископа шумадијског Саве за отварање нове школе историјском.

Обраћајући се ученицима богословске школе, епископ Г. др Игњатије је рекао: „Господ вас је изабрао и пошли сте на пут спасења, који је пут узак, са многим тешкоћама, али који на крају води ка Царству небеском, Царству Божијем. Богословска школа није као свака друга школа. Ви сте већ чланови Цркве, овде треба да се спремите да будете посебни служитељи Цркве, да будете свештеници који ће у име Господње, предстојавати народу на литургијском собрању и одвести га у спасење. Зато немојте схватити знање које овде сакупите, као пуко, вербално знање, које ће проћи кроз вас. Овде треба да се научите да будете служитељи Цркве и људи. Научено треба да буде ваше лично назидање. Тим знањем ви ћете тумачити све оно што је Црква до сада чинила и све оно што је Господ наш учинио нас ради и спасења нашега ради. Теологија није ништа друго него објашњење онога што се живи и што се чини. Да би били теологи и богослови, морате познавати живот, јер њега објашњавате.“

Преносећи шумадијским богословима поздраве

ОСВЕЋЕНА КАПЕЛА СВЕТОГ САВЕ У НОВОЈ БОГОСЛОВИЈИ У КРАГУЈЕВЦУ

Две недеље после отварања и почетка школске године, у крагујевачкој богословији је, 22. септембра, освећена капела посвећена Светом Сави, првом српском архиепископу. Освећење је извршио епископ шумадијски Сава. Поред свештенства, овом чину су присуствовали градоначелник Крагујевца господин Верољуб Стевановић, представници месне заједнице у Грошници и представници бројних установа.

На крају свечаности епископ Сава се обратио ђацима, а потом је са свима присутнима срдачно поразговарао.

сегогодишњицу постојања, Бог ју је благословио велиkim даром, биће у њој отворена шеста по реду средња богословска школа Српске

слова Српској цркви и Господу бити срећно, Богом благословено, њима на личну срећу, а српском народу на корист.

из београдске богословије Светог Саве, ректор, протојереј-ставрофор Душан Дачић, изразио је радост што је поново дошло време да Крагујевац и Шумадија предњаче у духовном и просветном животу. То је, по његовим речима, гаранција да ће овај народ добити генерације које ће, као оне на почетку овог века, градити срећну и успешну српску земљу. За духовни препород Шумадије, за

велика постигнућа у подизању нових храмова у Шумадијској епархији и за преобогату издавачку делатност епархијске куће „Каленић“ најзаслужнији је епископ шумадијски Г. др Сава, закључио је на завршетку своје беседе прата Душан Дачић.

Срећу и задовољство што се у Грошници отвара богословска школа исказали су господин Верољуб Стевановић, градоначелник Крагуј-

евца и представници грошничке месне заједнице.

Захваљујући свима који нову школу и младе богослове окружише љубављу, Преосвећени епископ шумадијски Г. др Сава изразио је уверење да ће ова школа баш због те љубави успети и да ће дати Бог да она убрзо прерасте у потпуну, самосталну богословију.

Н. Јованчевић

Освећен новоподигнути храм у Ђурђеву ВАСКРСЕЊЕ ПОРУШЕНОГ ХРАМА

Епископ шумадијски Г. др Сава, на дан храмовне славе, осветио је цркву Рођења Пресвете Богородице у селу Ђурђеву, код Раче Крагујевачке, подигнуту на месту где су пре пола века безбожници порушили храм, који је био пред завршетком.

„Ђурђево има данас и разлога и права да се весели и радује овом великом дану, овом историјском догађају, јер ево пред нама се налази овај свети храм који је Вајкарсење оног старог порушеног храма. И то је још један доказ да је вера победила, да је рушитељство побеђено градитељством, да је мржња побеђена љубављу и вером, јер Ђурђевци су веровали у оно што раде и Господ је претходно сазидао храм у душама њиховим, а онда су они прионули да граде ову светињу,” - речи су којим је парох Ђурђевски Милорад Лазић дочекао пред освећење и литургију епископа шу-

мадијског Г. др Саву.

Пошто је обављен чин освећења и принета бескрвна жртва на светој литургији, великим броју мештана и гостију епископ шумадијски, Преосвећени Г. др Сава, обратио се следећим речима: „У најчитанијој књизи у целом свету, у Библији, записане су ове речи: има време да се руши, има време да се зида, има време радовању, има време плакању. Кроз све ове фазе пролазио је наш православни српски народ. Наши верници из дивног места Ђурђева доживели су и једно и ево сада доживљавају друго. Доживели су да им српски безбожници, поједини мештани овог села, духовни синови Маркса и Енгелса, поруше пре рата започету цркву. Како су прошли у свом земаљском животу то ви најбоље знате. Још две цркве порушене су у Шумадији после Другог светског рата. Порушена је црква

у Грошници и порушена је црква у Комаранима посвећена Светом великомученику Пантелејмону. Сви који су ту цркву рушили, у психијатријској болници су завршили.

Бог не плаћа сваке суботе, а кад плати Он плати, са Богом се није шалити, са Богом се није ругати.

Ми смо се данас, приликом овог историјског дана у Ђурђеву сетили свих ваших драгих и милих покојника који су сазидали првобитни храм. Сетили смо се и оних који су под полицијском присмотром морали да руше храм, јер су им они који су припадали Марксу и Енгелсу то наредили. Сетили смо се и оних који су одвајали од уста и даровали да се подигне првобитни храм.”

У наставку беседе, Преосвећени је објаснио поруке Јеванђеља које се чита пред вратима храма приликом освећења. Говорио

је о храму као месту где ће исповеђени грехови бити опроштени: „Али има један грех који се неће оправити ни овога ни онога света - то је хула на Светога Духа, то су они који дижу руку на себе и одузимају живот. Тада се грех неће оправити ни овога ни онога света, јер самоубица одузима оно што није његово. Живот потиче од Бога. Господ наш Исус Христос се назива у нашој православној теологији Животодавцем. Он је тај који живот даје и у свако ново биће шаље Духа Светога и свака крштена душа Духом Светим дише.“

Проповед пред новоосвећеним храмом у Ђурђеву била је прилика да владика Сава изнесе више него забрињавајуће податке о демографском стању међу Срби-

ма, да нам каже колики грех се чини насиљним прекидима трудноће, односно да због малог броја новорођене деце неће ко имати да живи на српској земљи.

„Већина наше деце је верујућа, већина грађана ове земље су верујући људи, али и поред тога већини мањина не дозвољава да се у школама предаје веронаука, да се наша деца уче закону Божијем.“

Поводом подизања нове цркве вредни свештеник из Ђурђева, Милорад Лазић, одликован је протојерејским чином.

Архијерејске грамате за ревност током градње храма Мајке Божије у Ђурђеву додељене су Милораду Петровићу из Крагујевца, Милутину Петровићу из Ђур-

ђева, Ранку Дајановићу из Крагујевца, др Зорици Станковић из Београда, Андреји Миловановићу из Смедеревске Паланке и Црквеном одбору села Ђурђева.

Током свечаног ручка, вернике је поздравио протојереј-ставрофор Милутин Петровић, архијерејски намесник лепенички. Здравицу је подигао и протојереј Драгослав Степковић, архијерејски наменсник крагујевачки и некадашњи парох у Ђурђеву и Саранову који је био сведок суза Ђурђеваца за порушеним храмом. Рекао је да се нада да ће нова црква бити покајница, а да је Бог све патње и страдања Шумадинаца у прошлости претворио у радост.

Н.Ј.

ОСВЕЋЕН ХРАМ САБОРА СРПСКИХ СВЕТИТЕЉА У ДОБРОВОДИЦИ

Дочек Његовог Преосвештенства епископа шумадијског Г. др Саве, који је у Доброводицу стигао фијакером - тропрегом, увеличан је поздравним речима протојереја-ставрофора Милутина Петровића, месног пароха и архијерејског намесника величког и лепеничког: „Нека је благословен овај дан (7. септембар 1997) који створи Господ да се радујемо и веселимо. Наша радост је велика а љубав непомућена што можемо да Вас поздравимо дивним српским поздравом -

добро нам дошли Преосвештени владико. Ваш долазак увек представља велику радост и срећу за све нас, а поготово данас када долазите да извршите освећење овог новоизграђеног храма посвећеног Сабору Срба светитеља на чијем је челу најумнији и најсветији српски син, Свети Сава.“

После освећења храма, уследила је проповед епископа шумадијског Г. др Саве:

„Хвала Ти Господе на овом храму који посветисмо

онима кроз које си се Ти прославио у српском православном народу. Од данас ће ово дивно село, лепога имена, имати прву кућу у селу, кућу Божију, дом Божији. Ти си Господе обећао свима онима који верују у Тебе - ја ћу им бити Господ и они ће бити мој народ. Зато Те и замолисмо данас, приликом освећења овог храма, да чујеш све молитве оних који буду долазили у овај храм током будућих времена. Што год Тебе замоле на земљи да Ти услишиш горе на небу, Ти

кога ни небеса не могу обухватити а камоли један храм са четири зида. Ти си Господе обећао да ћеш бити у том храму докле год се народ који томе храму припада буде владао по Твојим моралним законима. Сачувај Господе овај храм до скончања века и нека слава Твоја, која је данас ушла у овај свети храм силом и силаском Све-

свети храм. У једној црквеној песми се каже - У дому Давидовом страшно совершајућа - и овде ће се заиста, како би рекао псалмопевац, догађати страшни догађаји: овде ће се приносити бескрвна жртва тела и крви Господа нашег Исуса Христа којима ћете се ви причешћивати и Господ ће се усељавати у ваше душе и ваша срца; овде

Духу Светоме.

Пре освећења овога светога храма, односно оног најсветијег момента у освећењу, ми смо пред овим вратима прочитали део Јеванђеља по Матеју у коме се говори да је Господ признат од својих ученика и апостола као Син Бога живога и како је Спаситељ рекао - сазидаћу Цркву своју и врата адова, врата паклена неће јој одолети. Свака реч коју је Господ изговорио у Светом писму је истинита, јер су је изговорила она уста, која су једина на овоме свету могла рећи: ја сам пут и истина и живот. И све што је Господ рекао и што су апостоли забележили у Светом писму, све се остварило изузев његовог другог доласка који ће бити изненадан, а за који ми хришћани морамо бити приправни јер ћемо морати дати одговор за дар живота који смо примили од Господа Исуса Христа и Свете Тројице.

На крају данашњег Јеванђеља, читаног пред овим храмом, Господ је рекао апостолу Петру, а после Вајкрења и свима осталима - што год свежете на земљи биће свезано и на небу и што год разрешите на земљи биће разрешено и на небу - и зато ће ова црква, између остalog, бити и бања поновног нашег рођења и сваки грех који ви будете исповедили овде на земљи, у земаљској цркви Божијој, пред свештеником који је наш свједок, посредник између нас и Бога, биће опроштен на небу, он ће бити разрешен на небу. То је велика ствар, јер сви ми врло добро знамо, кад имамо неки проблем у свом свакодневном животу, да осећамо потребу да то кажемо један

Новоподигнути храм у Доброводици

тог Духа, остане свагда и да се та благодат Светог Духа разноси по домовима у целом овом крају.

И нека Бог да, да после сваке литургије, макар два-три сата тога дана будете боли него што сте ушли у

ћете децу вашу крштавати, младенце венчавати и мртве на онај свет, вечни свет, испраћати. За нас верујуће људе нема смрти, него само преласка из овог тужног живота у онај вечни живот, где је мир, радост и благодат у

другоме и да нам је после тога много лакше. Још је много лакше када се грех исповеди пред Црквом Божијом, а Господ на небесима разреши тај грех.

Хвала свима вама који сте допринели својим прилозима, да се ова лепа црква сазида. Заиста је била велика ваша вера када сте се и поред релативно малог броја домова у селу одлучили да сазидате овако величанствену цркву. Она ће бити сведок ваше вере и пред Богом и пред историјом српског народа и Српске цркве и пред вашим потомцима.

Долазите у ову цркву сваке недеље и празника и ту ћете се састајати са Богом и један са другим, доводите децу да се овде уче закону Божијем. Овде ће се научити ваша деца само ономе што је најлепше и најузвишије, да се састају са Богом, да поштују родитеље своје, да верују у Бога, да живе по његовим моралним законима и да извршавају Божију вољу.“

Његово Преосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава, пред више стотина верника, уручио је, као награду за ревност приликом подизања храма у Доброводици, архијерејске гра-

мате: монаху Николају (Стојановићу) из манастира Хиландара, свештенику Радославу Петровићу из Баточине, који је због велике улоге у градњи цркве Сабора Срба светитеља, одликован протонамесничким достојанством, Каменку Милићу из Баточине, предузећу „1. мај“ из Лапова, Миодрагу Радивојевићу из Доброводице, архитекти Малиши Миленковићу из Јагодине, пројектанту храма, као и Доброводичанима - Православу Милановићу, Благоју Милановићу, Живомиру Образдовићу и Ђорђу Ивановићу. Владика Сава од срца је захвалио и монахињама манастира Грнчарице, које су новој цркви поклониле некадашњи манастирски иконостас са веома вредним иконама Андреја Биџенка, академског сликара, који је аутор многих иконостаса у угледним српским храмовима.

За белом трпезом љубави надахнути здравицу изрекао јеprotoјереј-ставрофор Милутин Петровић, залажући се да се наш народ Богу врати а да нови храм буде тврђава вере српског народа. Рекао је да су мештани баточинског краја изузетно срећни што им је Бог

допустио да буду запамћени као градитељи, и то у тешка времена, а не као рушитељи. Уследиле су и речи захвалности свима који помогоше да се у Доброводици подигне једна од најлепших цркава у лепеничком крају.

Преосвештењи владика Г. др Сава упозорио је да цркве узалуд зидамо, ако у нашим домовима не буде деце, која ће се у новим храмовима Богу молити. Чуо се овом приликом и изузетно неповољан податак, да четрдесет одсто Срба нема наследнике, што значи да ће се у тим домовима угасити славска свећа.

Посебну захвалност владика шумадијски Г. др Сава изрекао је предузећу „Стражевица“ из Баточине, односно директору и председнику баточинске општине, господину Слободану Живуловићу, за одлучујућу помоћ приликом подизања храма у Доброводици. Шумадијски архијереј је благословио и све будуће градитељске делатности, пре свега на припреми градње цркве Св. Арсенија српског у селу Вучићу.

Н. Ј.

Свечаности у манастиру Каленићу

ОЧУВАЊЕ ДУХОВНОГ КОНТИНУИТЕТА

Освећена капела Преподобне Анастасије и велики манастирски конак. У малом конаку отворене Ризница Шумадијске епархије и манастирска библиотека.

У суботу, 30. августа, свечаности у манастиру Каленићу почеле су чином освећења зимске капеле Преподобне Анастасије у великом манастирском конаку. Служили су епископ шумадијски Г. др Сава и епископ славонски Г. Лукијан. Ови архијереји служили су потом и литургију после које је епископ Сава беседио о страдању манастира Каленића. Рекао је да тешкоће, кроз које је ова велика светиња пролазила могу да се упореде са жртвом Исуса Христа за спасење нас људи. Манастир Каленић је данас, после вишедеценијских патњи монахиња, благодарећи смиреним молитвама, засијао у своју лепоти.

Преосвећени епископ Сава је подсетио да је пре педесет година блажено-почивши први владика шумадијски, Валеријан, у летопису записао да су сви манастири Епархије опљачкани, да је Грнчарица била спаљена, да је Благовештење спаљено, а да је најгоре прошао Каленић - јеромонаси Сергије и Мелентије су убијени, велики конак је национализован.

„Жалост је претворена у радост“ - казао је шумадијски архијереј, „јер се Бог

смиловао на сузе, трпљивост, смиреност и велику молитвеност каленићких монахиња, које су живеле у немогућим условима. Покојна игуманија, мати Евпраксија, и када је најтеже било, говорила је - све ће то Мајка решити - и заиста је Мајка Божија услишила наше молитве.“

У проповеди је Преосвећени владика Г. др Сава, објаснио да се капела у каленићком конаку посвећује преподобној Анастасији, мајци Светога Саве, којој до сада у Српској цркви није био посвећен ниједан храм. То је учињено како због њеног преподобног живота, тако и због тога, што је у оближњем Прерадовцу обновљена црква, посвећена њеном другом сину, Симону монаху - краљу Стефану Првовенчаном, па ће од сада мајка и син бити заштитници овог дела Левча. Иначе, у Каленићу су од 1815. до 1839, чуване мошти Св. Симона - краља Стефана Првовенчаног.

Бела трпеза љубави, приређена после освећења капеле и литургије, била је прилика да се искаже захвалност свима који су помогли обнову каленићких здања, упропашћиваних током

више од четири деценије после Другог светског рата. Тада је епископ Г. др Сава рекао да су у коначима само зидови стари, све остало је ново и срећено захваљујући Божијој помоћи и прилозима добрих људи, који ће, појединачно, због своје ревности, од Бога бити награђени.

На свечаној седници Одбора за обнову Каленића, која је одржана поводом окончаних радова, о шестогодишњим активностима говорио је председник, господин Радомир Ђорђевић. Поменуо је многе који су помогли да се велики део упропашћеног обнови, наглашавајући да је у свим пословима предњачила Шумадијска епархија и да су много допринели Републички завод за заштиту споменика културе и Републичко министарство културе. Господин Ђорђевић је изразио наду да су заувек прошла времена када су манастири рушени и падали у заборав.

Одбор за обнову манастира Каленића донео је одлуку о оснивању Савета Ризнице и библиотеке и формирању Одбора за објављивање мемоара архимандрита Никона (Лазаревића).

Узимајући реч на сед-

ници Одбора, епископ шумадијски Г. др Сава рекао је да се обновљеном манастиру радује дух архимандрита Никона, који је као вишедеценијски настојатељ Каленића подигао велики конак, али коме је после Другог светског рата забрањен повратак у свету обитељ манастира. Објављивање његових мемоара има за циљ да савремене генерације упознају са животом једног од најугледнијих монаха у Српској цркви.

На овом скупу, епископ Г. др Сава уручио је господину Живојину Ракићу из Крушевца, иницијатору оснивања Одбора за обнову Каленића, Орден Светог Саве II степена, којим га је одликовао Свети архијерејски синод.

О доприносу службе заштите обнови Каленића говорио је директор Републичког завода за заштиту споменика културе, господин Милета Милић. Захваљујући на одликовању, господин Живојин Ракић сетио се свих тешкоћа које су пратиле обнову манастира. Рекао је да признање дели са великим бројем појединача и институција. Највеће заслуге има каленићко сестринство, које је молитвено заступало све послове.

Увече је приређено свечано отварање Ризнице Шумадијске епархије и манастирске библиотеке у малом, наменски прилагођеном конаку. Овај чин увеличали су господин Александар Деспић, председник Српске академије наука и уметности, господин Драган Драгојловић, министар вера у Влади Србије, представници Матице српске и других национал-

них институција. Отварајући Ризницу, госпођа Аника Сковран, историчар уметности, истакла је да се данашњом каленићком ризницом одаје захвалност времену Деспота Стефана Лазаревића, када је настао манастир и првобитна ризница, времену богатом културом и духовношћу, који би и данас нашем народу требало да буду упориште. Приликом отварања манастирске библиотеке, академик Никша Стипчевић, директор Библиотеке САНУ, подсетивши на улогу манастира у очувању културног континуитета, зажелео је да каленићка библиотека међу савременицима буде средиште духовног и интелектуалног живота. Обећао је да ће САНУ обезбедити потребне књиге за библиотеку.

Глумци крушевачког позоришта извели су драматизован живопис личности из времена Деспотовине.

Епископ шумадијски, Г. др Сава, поздрав гостима за време свечане вечере, почeo је подсећањем на недаће кроз које је Каленић прошао после успостављања большевичког режима. Изнео је непосредна сведочанства како су се безбожни функционери државне Верске комисије оглушивали о апеле и молбе да се Каленићу врати његов велелепни конак и како су све чинили да отежају живот Српске православне цркве. Од владике шумадијског смо затим чули да је наступило сасвим друго време када је на чело Комисије, односно на положај министра вера дошао господин Драган Драгојловић. Он је чинио све да деценијске неправде исправи, колико је то време дозвољавало. За

све добро које је учинио, владика Г. др Сава доделио му је архијерејску грамату признања. Министар Драгојловић је свој рад описао као настојање да увек учини највише што може, наглашавајући да је имао у виду да је Црква трајна духовна институција која надилази све идеологије и партије.

Другог дана каленићких свечаности освећен је велики манастирски конак. Пре тога, у манастирском храму Ваведења Пресвете Богородице, Преосвећени владика Сава служио је архијерејску литургију. Певао је хор младих из Смедеревске Паланке.

Најважније речи из проповеди шумадијског архијереја односиле су се на нашу обавезу да, и поред тога што је то најтеже, поштујемо Божију заповест о опроштају онима који нам не чине добро. „На данашњој литургији молили смо се Богу за оне наше сународнике који су разнели каленићку имовину, уништили ризницу и библиотеку, који су конак, изграђен црквеним средствима, (називан Краљев конак, због тога што је краљ Александар из династије Карађорђевића у Каленићу проводио Страсну седмицу) отели и претворили у „mrзост опушћења”, рекао је Преосвећени епископ Г. др Сава.

И током другог дана свечаности, позориште из Крушевца извело је за госте, међу којима је највише било приложника за обнову, драмски текст о догађајима из времена настанка Каленића. Одбор за обнову срдачно је угостио све поклонике свете каленићке обитељи.

Н. Јованчевић

ПОСЛЕ ПЕДЕСЕТ ГОДИНА ПРОПОЈАО ХРАМ СВЕТОГ СИМОНА МОНАХА У ПРЕРАДОВЦУ

Верници Опарића, Лепојевића и Калудре, добили су и трећи храм. Његово Преосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава осветио је 7. октобра ове године обновљени храм Светог Симона монаха - краља Стефана Првовенчаног, који је у крају званом Прерадовац подигао 1871, владика Јоаникије Нешковић као метох манастира Каленића. Света литургија служиће се сваке младе недеље за побожне Левчане, који су се до сада са Богом састајали у опарићкој цркви Св. цара Константина и царице Јелене, задужбини краља Александра Карађорђевића и древној, такође обновљеној Мастирини. Током освећења, у прерадовачку црквицу постављен је део моштију светог краља Стефана Првовенчаног, које су, често пресељаване и сакриване од Турака, чуване у оближњем Каленићу од 1815. до 1839. године. На месту, где ће се у обновљеном храму налазити ико-

ностасна преграда, стоје иконе преподобног Симона и његовог оца, светог Симеона Мироточивог - Стефана Немање, рад познатог академског сликара и иконописца Милована Арсића.

После освећења и литургије, многобројним верницима беседио је Преосвештени владика шумадијски Г. др Сава, најпре истакавши да је српски народ један од ретких који има част и привилегију, што се не ценi доволjno, да на свом челу и челу своје Цркве има националне светитеље. Поменуо је велики значај Стефана Немање, ујединитеља српских племена и оснивача државе, али и смиренога монаха, и његових синова, Светога Саве, оснивача наше народне Цркве и преподобнога Симона, првог српског краља.

Епископ је парохијанима Опарића и околних села ставио на душу да ова црква, као и остale левачке богомоље, никада не буде празна, јер Дух Свети се у

нама може само на богослужењу обновити. Посебно место у беседи владике Г. др Саве имале су речи о све мањем броју новорођене деце, што је нарочито карактеристично за Левач. Указао је колико је велики грех када се убијају нерођена деца и шта нас све може снаћи ако не буде ко имао да наследи наша имена и ако се буде угасила славска свећа. Свим приложницима исказана је велика захвалност. Архијерејске грамате добили су Опарићани Владета Стојадиновић, Горан Вукићевић и Тома Пешић и браћа Грујић из Калудре. Свештеник Драгослав Цветковић, за залагање у обнови прерадовачке цркве, одликован је протонамесничким достојанством.

Током беле трпезе лубави, приређеној за више стотина верника и гостију, о важности националног достојанства за српски народ, говорио је сликар Милован Арсић, који је рођен у овом крају.

ОСВЕЋЕН НОВИ ПАРОХИЈСКИ ЦЕНТАР У РАЧИ КРАГУЈЕВАЧКОЈ

Пре освећења новог црквено-парохијског центра, Преосвештени владика шумадијски Г. др Сава, у храму Св. апостола Петра и Павла, служио је архијерејску литургију. Певао је хор младих из Смедеревске Паланке. Тога, 28. септембра 1997. године Епископ је проповед започео речима: „Бог је тако за-

волео овај свет, да је Сина свога јединачног послao у овај свет да нико ко поверије не погине него да има живот вечни. Како Бог не би заволео овај свет када га је Он створио. И створио га је потпуно савршеним. Зато је псалмопевац Давид и могао да каже на једном месту - О, како су величанствена

дела Твоја Господе, све си мудрошћу створио. Међутим, данас ни Давид не би могао да каже за овај Божији свет да је леп и да је савршен". Наш архијереј је наставио: „У овом Божијем свету најважнији је човек, најважнија је људска душа. Више вреди за Бога једна једина душа, него ли цео свет који је Он створио." Ову истину Преосвећени владика Сава је илустровао на одломцима из Јеванђеља о изгубљеној овци и о блудном сину.

Нагласивши да се налазимо у попразништву великог Господњег празника-Воздвижења Часног крста, епископ Г. др Сава је још рекао: „Господ Исус Христос је носио свој крст, на коме беху наши греси пуних тридесет три године, али то беше потпуно невидљиво за богоизабрани народ. Његово ношење крста не почиње од Пилатове суднице до Голготе, него од Витлејема, преко Гетсиманије до Голготе. Нико од богоизабраног народа није видео

његове капље зноја које је изливао у Гетсиманском врту. Видели су само неки капље његове крви изливене за живот света. Само неколико пастира се поклонило новорођеном младенцу. Када Га је Богомајка донела у јерусалимски храм да га постави поред Господа, ту су биле две особе, свети пророк Симеон

Богопrimац и праведна Ана. Када се крштавао са-мо свети Јован и анђели су били ту. Само је свети Јован чуо сведочанство Бога Оца - то је Син мој љубезни који је по мојој волји. Само су три апостола, Петар, Јаков и Јован, на Таворској гори чули исти тај глас који је додао - Њега послушајте. Свега неколико људи га је пратило на Голготу

искрено, одано и тужно, најпре Богомајка и свети Јован Богослов, а остали су ишли из радозналости. Женама које су плакале, Спаситељ се окренуо и рекао - немојте плакати за мном, него за вама и децом вашом.

Ако ми данас треба да плачемо, а треба да плачемо, ми морамо плакати за децом нашем којима се, ево, пуно година ускраћује веронаука.

У многим местима наше епархије, градовима и селима, предајемо веронауку, али број обухваћених је недовољан. Ми позивамо родитеље да шаљу децу да науче оно што је најважније, да науче да се Бога боје, да се људи стиде и да родитеље поштују.

Дај Боже да Господ наш нас не избаци из уста својих. Дај Боже да нас Господ, који нас је створио и који нас по имену зна, у незалазни дан царства свога призна за своје."

После литургије и проповеди прис-

Парохијски дом у Рачи Крагујевачкој

тутило се освећењу велелепног црквенопарохијског дома, који је, рекоше многи, украсио Рачу. Свечана трпеза љубави била је приређена у месном хотелу. Свим приложницима и свештенству за ангажовање током градње, посебно се захвалио епископ шумадијски Г. др Сава.

Негослав Јованчевић

ОСВЕЋЕН ЦРКВЕНИ ДОМ У ДЕСИМИРОВЦУ

Пре шездесет година (1937) освећен је храм у Десимировцу, који је посвећен Св. мученици Недељи. Био је то историјски дан не само за Десимировац већ и за Шумадију.

Освећење храма у Десимировцу извршили су митрополит загребачки Доситеј, епископ жички Николај и епископ далматински Иринеј. Овом чину присуствовало је око 15.000 људи.

благоизволео је да служи у Десимировцу на дан храмовне славе и да изврши освећење црквеног дома.

У Десимировац је Преосвећени епископ Сава стигао нешто пре 9 сати, а затим је отпочела архијерејска литургија коју је Епископ служио уз саслужење четворице свештеника и једног ђакона. На литургији су певале монахиње из Грнчарице и „Хор Младих“ из Крагујевца.

чином протојереја.

По подне у 15 сати Епископ је извршио освећење црквеног дома са салом, који спада у ред најлепших у Епархији. У новоподигнутом сали, за трпезом љубави, било је око 300 званица.

У току ручка присутнима се обратио Преосвећени епископ Сава спомињући оне историјске дане, 1937. године, када је српски народ и са овог места, одлучно устао против Конкордата, јер би му овај уговор, да је ратификован, нанео много штете.

Епископ је, даље, у својој беседи похвалио Десимировчане што су генерално обновили храм, поставили нову ограду на порти и подигли репрезентативни црквени дом на чему могу да им позавиде и многи градови. Затим је позвао верне да се окупљају око свога храма, а у црквену салу да доводе децу где ће изучавати науку Божју, јер само се у српском народу веронаука не предаје у школама...

Око 17 сати Преосвећени епископ Сава је, уз звуке звона, срдачно испраћен од свих, кренуо за своју резиденцију у Крагујевцу.

Д. М. С.

Парохијски дом у Десимировцу

Ове године, када црква десимировачка слави 60-годишњицу постојања, епископ шумадијски Г. др Сава

Верне је на завршетку литургије поучио Г. Епископ, а затим је надлежног пароха о. Петра Манића одликовао

ОСВЕЋЕН ПАРОХИЈСКО-ЦРКВЕНИ ДОМ У ГРЧЦУ

Три године после подизања новог храма Св. Симеона Мироточивог, захваљујући Божијем благослову и добрим људима, Грчац је добио и црквено-парохијску кућу, коју, поред свештеничког

стана чине сала за верске скупове и изучавање веро nauke и црквено-општинска канцеларија. Епископ шумадијски, Г. др Сава ову црквену грађевину осветио је 25. новембра ове године, прет-

ходно одслуживши са свештенством јасеничког намесништва архијерејску литургију у храму Св. Симеона.

Архијерејску беседу епископ Г. др Сава почeo је подсећањем да се некада

„када је Србину Бог био отац, а Црква мајка” на црквеним светковинама певало - Нико нема што Србин имаде. Тада су Срби, као мали народ, на челу своје нације имали духовног оца - преподобног Симеона Мироточивог, а на челу народне Цркве, његовог сина, Светитеља Саву. У то време родитељи нису убијали своју још нерођену децу, младенци се нису венчавали у току највећих постова, када се на гозбама мрси, тада није, као данас, био велики број Срба некрштен, невенчан и неопојан. Осликавајући време Немањића, Преосвећени владика Г. Сава је рекао: „Св. Симеон Мироточиви је растурена наша племена сабрао у један народ и успоставио свету државу светих Немањића. И од његовог рода и порода имали смо низ светитеља Срба, који су се држали своје Православне цркве, њоме живели и њоме се управљали у свакодневном животу. Свети Симеон је био висок човек, али не само телом, него и духом; захваљујући њему, пред којим су дрхтале суседне државе, али који је умро као обичан монах на асури у

Хиландару, са каменом под главом и пред иконом Мајке Божије (чува се и данас у Хиландару), ми се и сада називамо Србима православне вере, иако нас је у нашој светој земљи све мање и мање. И ево, осам стотина година он је присутан у нашем свакодневном животу, моли се пред Престолом Божијим за наш православни српски народ, да се не оутђи од Бога и од своје свете Цркве. Свети Немањићи добро семе су сејали у народу нашем, семе Христове науке и оно је стоструко уродило у народу. Захваљујући њима дух задужбинарства још живи. Ево, ви овде у Грчцу доживели сте да имате два задужбинара, који су заједно са свим верницима подигли храм и нови парохијски дом. Ми се молимо Богу да их Господ благослови стоструко и да се наши Срби, који су у могућности, угледају на њих и да небо купују док су на земљи. Када будемо полазили из овога света ништа нећемо понети. Чак не можемо ни добра дела одавде понети. Добра дела морамо послати унапред, да нас она чекају у оном свету, да у

незалазни дан Царства Христовога она сведоче за нас, да смо били вером богати.”

Архијерејска грамата признања уручена је г. Славољубу Мијаиловићу из Грчца, чијим старањем је изграђен парохијски дом у овом селу. Месни парох Ђорђе Ковачевић, одликован је достојанством протонамесника. Он је током свечаног ручка захвалио Преосвећеном владици Г. Сави на архијерејском подстицају за добра дела.

Његово Преосвећенство епископ шумадијски Г. др Сава, учесницима трпезе љубави пожелео је да много година уживају у новим грађевинама.

Такође је саветовао да се у сали новог парохијског дома не одржавају само седнице него да се у њој предаје веронаука, пошто она још увек није дозвољено у школама.

Током посете Грчцу, епископ шумадијски Г. др Сава осветио је крстове и звона за нову гробљанску цркву у овом селу.

Н. Ј.

У Америћу код Младеновца ОСВЕЋЕНИ ТЕМЕЉИ ХРАМА СВЕТОГ АРХИЕПИСКОПА НИКОДИМА

Врло велика упорност групе верника из села Амерића у тражењу архијерејског благослова за подизање храма, која доказује да је наш народ гладан Божије утхе, показала се плодотворном - 17. новембра ове године Његово Преосвећенство епископ шума-

дијски Г. др Сава осветио је темеље нове богољубљене цркве. Храм ће бити посвећен св. Никодиму, архиепископу српском, а гради се према пројекту епархијског архитекте г. Радослава Прокића.

Пошто је одслужен чин освећења те-

меља уз певање хора београдске Богословије, великом броју верника из Амерића и гостију, међу којима су били први људи младеновачке општине, беседио је Преосвећени владика Г. др Сава. Истакавши да је почетак градње сваког храма велика радост, освећење у Америћу упоредио је са старозаветним догађајем, када је патријарх Јаков, престрашен, бежећи од непријатеља, видео лествичу, учвршћену на небу и земљи по којој су силиазили анђели Божији, а на чијем је врху стајао Бог и говорио - не бој се, Ја сам са тобом.

И као што је патријарх Јаков камен, на коме је спавао, прелио уљем, тако су и темељи новог храма преливени освећеним уљем. Епископ шумадијски Г. др Сава помолио се св. Никодиму да помогне да се приложи ма верујућих подигне овај храм. Подсећајући да овај наш светитељ, на жалост, до сада у нашој Цркви нема свога храма (осим једне капеле у Америци) осветлио је ову заслужну личност наше средњовековне цркве и државе, стављајући нагласак да је велика заслуга архиепископа Никодима што је превео са грчког на наш богослужбени језик Типик св. Саве Освећеног (Јерусалимски типик), који је и данас основа богослужења, како у Српској цркви, тако и у свим осталим словенским православним црквама.

Никодим, пећки архиепископ, дипломата и писац придржавао је престо Светога Саве осам година. Умро је доста млад, 12. маја 1326. „Био је властеоски син, рано се закалућерио и постао је игуман хиландарски. Уживао је велики углед и знатно је утицао да се браћа краљеви Драгутин и Милутин измире. По жељи оба краља и државног сабора, Никодим је, са нарочитом дипломатском мисијом, послат у Цариград и тамо склопио уговор о миру. Никодим је даље, са светогорским калуђерима, утицао на краља Милутина да свога ослепљеног сина Стефана Уроша позове натраг из заточења у Цариграду. Он је и крунисао Стефана Дечанског и његовог сина Душана за краљеве” - пише о архиепископу Никодиму Радослав Грујић у Стanoјeviћevoj *Народној енциклопедији*. О значају његовог превода са грчког Типика св. Саве Освећеног, епископ шумадијски Сава, у Српским јерарсима каже: „За проучавање богослужења Српске цркве Никодимов Типик је најважнији, јер је први пуни типик са календаром у Српској цркви. Богослужење Српске цркве је, захваљујући архиепископу Никодиму, већ у XIV веку достигло свој пуни развитак. У другим словенским православним црквама јерусалимски Типик постао је много касније регулатором богослужења. Утицај Српске православне цркве на литургичку делатност других словенских православних цркава одавно је истакнут у литургијским круговима тих земаља, а главна улога у томе припада архиепископу Никодиму.”

Архиепископ Никодим је обновио манастир Жичу, а посебно се старао о келији Светога Саве у Кареји. Представе св. Никодима налазе се на фрескама у манастирима Морачи и Ораховици и у цркви Св. Николе код Мораче.

Сахрањен је у Пећи и већ га Данилчев Типик помиње као светитеља. Црква га празнује 24/11. маја.

На Православном богословском факултету у Београду докторску дисертацију о Типику архиепископа Никодима одбранио је, 1961. године, данашњи епископ шумадијски Г. Сава.

Поздрав мештанима Амерића за белом трпезом љубави епископ Г. др Сава почeo је подсећањем, да је архиепископ Никодим, наследник Светог Саве Српског био упознат са заветом оснивача самосталне Српске цркве: *Молим оне, који дођу после мене, да доврше оно што је, ради мага краткотрајног живота, остало неизвршено и да га је то определило да преведе потпуно Правило по коме се врше богослужења у Православној цркви. „И на вами, грађанима ових места, испуњавају се речи Светог Саве,*

да оно што је недокончано треба завршити. Овде није било храма, куће Божије, није било првога дома који краси свако село. Од данас ви ћете имати прву кућу у селу, кућу Божију, у славу Бога, у част св. архиепископа Никодима српског, великог светитеља наше Цркве.” Преосвећени епископ шумадијски рекао је и ово: „Бог не даје свакој генерацији привилегију да зида нову цркву. Још у Старом завету су забележене речи - нећеш ми ти сазидати цркву. Бог једини зна

што код нас педесет година није било дозвола да се подигну храмови, а сада је у нашој епархији изграђено или се гради 82 нове цркве. Ето, Бог се смиловао на сузе владике Валеријана, коме је било забрањено да подиже цркве.”

БЛАГОСЛОВ НЕКАДАШЊИМ И ДАНАШЊИМ ДОБРОТВОРИМА

На дан када се Црква сећа и прославља св. апостола и јеванђелисту Луку, 31. октобра ове године, епископ шумадијски Г. др Сава служио је у младеновачкој гробљанској цркви, задужбини угледног Младеновчанина из прве половине овог века, Јанка Весића Баџака, архијерејску литургију. Учесници литургије помолили су се Богу за овог честитог Шумадинца, коме је после Другог светског рата одузета сва имовина. Узнесене су и молитве за Богу и Цркви одане Младеновчане, јер у наше време довршише и оспособише за служење храм Св. Луке на младеновачком гробљу, који су безбожници били претворили у гробљански магацин.

Епископ шумадијски Г. др Сава, током проповеди, после литургије, верницима је говорио о традицији вршења литургије на гробовима првих хришћанских мученика. „Догађало се да су те литургије прекидане, јер су непријатељи хришћанства, ту, на лицу места, убијали вернике, епископе и свештенике, тако да се њихова мученичка крв мешала са крвљу Господа Иисуса Христа, која се на-

лашила у путирима на гробовима тих првих мученика. Угледајући се на прве хришћане, и наш српски народ је подизао цркве на гробљима и гробља је подизао покрај цркава. Тада наш народ није био сујеверан, као што смо ми данас сујеверни, па нерадо долазимо у гробљанске цркве, јер не познајемо своју веру. Не треба се плашити оних који почивају на гробљу, јер су то наша браћа. На једном споменику у Пећкој патријаршији пише: то што си ти, то сам био и ја, а оно што сам ја, то ћеш бити и ти. Сви ћемо ми бити сахрањени у гробљима, кад нас Господ позове, јер сви смо ми путници на овој Божијој земљи. Сахранити неког значи сачувати га, јер стара словенска реч сохранити значи - сачувати неког до оног часа докле Господ Иисус Христос не дође да суди живима и мртвима. Свети оци кажу да ће Господ, када буде дошао други пут на земљу, прво посетити највеће градове своје и највећа села своја, а то су хришћанска гробља. Прво ће њих васкрснути, а затим ће све оне који се буду затекли живи, како каже св. апостол Павле у Посланици Солунјанима - узне-

ти у облак, у сусрет Господу, да са Господом вечно буду.”

Током беседе, Преосвећени епископ Г. Сава, говорећи о породици Јанка Весића Баџака, изразио је веровање да их је Господ признао за своје, да их је признао за мученике јер су на правди Бога изгубили животе. Архијерејска беседа окончана је овом поуком: „Ко изгуби живот за Христа, тада га одмах и добија. У првим вековима хришћанства, када су хришћани били гоњени, на суд је, са родитељима, доведено дете од десет година. Желећи да га спасу, мучитељи су му предочили како је страшно умрети. Дечак рече - знам, то значи умрети и одмах затим са Христом живети. И мали је изгубио свој живот, он је погинуо за Христа, али Господ га је прославио на Небесима.”

Архијерејска проповед завршена је речима како је обавеза свих верника да се моле и за оне који немају никога да се за њих помоли Богу и зато увек треба и једну свећу више палити за умрле којима нико не пали воштанице.

Н. Ј.

КРАЉ АЛЕКСАНДАР ЈЕ УШАО У РАДОСТ ГОСПОДА СВОГА

Лок је принц Томислав Кађорђевић, Краљев син, полагао цвеће на гроб монарха - мученика, епископа шумадијски Г. др Сава,

славонски Лукијан, бачки др Иринеј и браничевски др Игњатије, дочекали су, 9. октобра ове године, Његову Светост патријарха српског Г. Павла и, поздрављени од

великог броја присутних грађана, сви заједно ушли у храм Светог Георгија на Опленцу. Поводом годишњице Краљеве погибије служени су заупокојена литургија

ја и парастос. Петорици архијереја саслуживали су протојереј Радован Чанчаревић, старешина крагујевачке Саборне цркве, протејереј Миладин Михаиловић, парох тополски и архијерејски намесник опленачки, протојереј Драгослав Сенић, парох паланачки и протонамесник Зарије Божковић, парох крагујевачки, као и ђакони крагујевачких храмова Зоран Крстић и Драган Симоновић. Певале су монахиње манастира Никоље и хор Првог београдског певачког друштва.

Мада је у периоду после поновног освећења опленачке цркве, 1991. године, парастосима краљу Александру увек присуствовао велики број поклоника, ове године било их је више него икад, јер су шумадијски свештеници, из свих архијерејских намесништава дошли са верницима.

После литургије и парава, беседио је Његова Светост патријарх српски Г. Павле. Истичући да је блаженопочивши Краљ много учинио за спасење наше земље и нашега народа, патријарх Павле је нагласио: „Да је много урадио знали су

и непријатељи наши и његови. Када је пошао да мир утврди, мир на Балкану и у Европи, они који су увек били против мира учинили су

Александар, краљ Југославије

да он прекине свој живот и свој миротворни рад, злочином су га убили. Тако увек бива у овом свету, браћо и сестре, Каин се увек диже на Авеља и Авељ мора да се брани. Али, по речи Христовој, нема веће љубави него да неко живот свој положи за ближње своје. И још

Господ Исус Христос каже, опомињући све нас, ко хоће за Њим да иде, да узме крст свој и иде за Њим. Али Он, који нас опомиње и спомиње

наш крст, најпре је узео свој крст и узнео га на Голготу, на њему је умро али и вакрсао. То је блаженопочив-ши Краљ знао и знао је ону реч - боље је изгубити главу него своју огрешити душу. И зато, и за нас, и за све пре нас, претке наше свете, као и за оне који ће доћи после нас, највећа је ствар и суштина живота - да се спремимо за непролазно царство Христово. И кад изађемо пред Њега, не више као страдалника, него као судију праведног, да чујемо ону реч - у малом си био веран, над многима ћу те поставити, уји у радост Господа свога. Верујемо тврдо да је блаженопочивши краљ Александар ту реч чуо од

нашег Спаситеља и да се налази у Царству небеском удостојен непролазног блаженства.

Господе, милостив буди души слуге Твога, краља Александра, Господе, помози и нама да будемо достојни имена које носимо, српског православља.”

Н. Ј.

О првом освећењу задужбинског храма Карађорђевића на Оplenцу, 1912. године

ПРИСТУП ГОСПОДАРУ ВЕЧНОСТИ

Двадесетак дана пред почетак Првог балканског рата, 23. септембра 1912, митрополит српски Димитрије осветио је храм Св. великомученика Георгија на Оplenцу, задужбину краља Петра I Карађорђевића¹. Детаљи

о овом чину објављене су у *Веснику Српске Цркве*, број 10, 11 и 12 за 1912. годину.

На основу дописа у *Веснику*, види се да је у суботу, дан пред освећење, у новој цркви служено бденије, уз учешће Митро-

полита, престолонаследника Александра и врло великог броја свештеника и народа. За недељно богослужење, на које су из Београда стigli краљ Петар са краљевићем Ђорђем и свитом, у којој су били министар просвете Љуба Јовановић, народни посланици за округ крагујевачки и неколико угледних јавних радника, каже се да је почело рано ујутро и да је трајало скоро до подне.

Весник Српске Цркве доноси и беседу, коју је пред крај богослужења изговорио митрополит српски Димитрије:

„Господе, омилело ми је благољепија дома Твојега и место насеља славе Твоје. Благо онима који живе у дому Твоме (Пс. 25, 8; 84, 4)

Ваше Величанство, Ваше Височанство, драга браћо и љубазна чеда у Христу!

Господу је било угодно да дочекамо и овај жељени дан, да овај великољепни већ довршени храм, после пет година од како смо му молитвено темељ положили, осветимо и коначно предамо на трајне молитве Вишњему. Штедра рука и благодарна синовља душа Краља Петра I, коме је омилило благољепије дома Господњег, подигла је овај храм за вечно боравиште праху славнога Вожда и осталих умрлих чланова његова племенита дома, докле Божја воља буде. Храм овај достојан је такмац славних задужбина Немањићских, и остаће вековима као споменик благочастија и племените душе нашег Краља.

Древни хришћани, кријући се од силних непријатеља, одлазили су на гробове мученика који су страдали за веру, па се код њих молили Богу и на њима вршили освећење причесних дарова за свето причешће, и причешћивали се. Од тога је после постала црквена уредба, да се освећење нових храмова врши полагањем ма и најмањег делićа мученичких костију у часну трпезу, те да тако ова постане нови гроб мученички и да се на њој може вршити освећење причешћа. Тако смо и ми данас урадили: осветили смо не само грађевину и просторије овог дивног храма, него и његову часну трпезу, уложивши у њу део св. моштију мученичких. Због тога ова славна Краљевска Задужбина постаје од данас права православна црква, у којој ево и прву свету литургију одслужисмо.

Али значај овог великољепног храма није за нас само у томе, што је он данашњим освећењем постао потпуно православно-

хришћанска богомоља, него још и више у томе, што му је намењено да буде вечно хранилиште костију славнога Карађорђа, оца наше нове отаџбине, и његових потомака. Поносни Опленец постаје од данас српски Сион, са којега ће овај нови храм, грлећи кости Карађорђеве, заблистати целоме Српству као звезда предходнице и уздижи наду његову. Суђено је, да се за Српство на Опленцу испуне оне пророчке речи богојувновеног псалмопевца, које гласе: „Изабрао је Господ Сион и омили му живот у њему. Ту ће учинити да узрасте сила Давидова... Непријатељ његове обући ћу у срамоту, а на њему ће цветати венац његов.“ (Пс. 132, 13, 17, 18) Да, Опленец је српски Сион, а непријатељи његови и наши многобројни су, али ће се они пред правдом његовом и нашем постидити. Дело које имају да доврше потомци Карађорђеви са потомцима његових јунака свето је и праведно, и правда ће њихова победити. Њихове јуначке мишице довршиће уједињење целог српског племена и створиће јаку и просвећену српску државу, ма колико се томе опирали српски непријатељи. За довршење тога дела потребне су још многе јуначке и мученичке жртве, и у томе је смисао и значај овог дивног храма, који се тако поносито уздиже овде на Опленцу. Јер Србија што друго је него сјајни храм, у чије су светилиште уложене кости и многобројних јунака и мученика и у коме гори живи и неугасни огањ српске наде и самопоуздања? Тако су ето међу собом слични и по своме значају сродни: Опленец са овим дивним храмом и Србија са знамењем српске слободе. Са Опленца су пре сто година давани Србији први знаци новог живота, а Србија данас прославља Опленец као ново своје светилиште коме ће предати у аманет кости највећег својег витеза, који је њу оживео, а њега обасуо славом древног Сиона.

Сам овај храм, као величанствена Краљевска Задужбина, спада, као што видимо, у ретке људске творевине, којима је намењено да трају дуге векове, и да потоњим нараштајима казују чиме је живела душа оних који су их подигли. Отуд се за људе зна, зна се и за њихову тежњу, да као кратковечна и пролазна бића траже приступа к своме Створитељу као Господару вечаности, да пред њим откривају своје немоћи и просе својој у овом материјалном свету намученој и утврђеној души блажен вечни одмор. Томе

Господару вечности и Господару њихова живота људи су из најранијих времена подизали заједничке молитвене домове, који су увек били за њих највећа светиња и средиште њиховог духовног живота. А када су уз те молитвене домове били и гробови њихових милих и драгих, онда су их они сматрали за светиње над светињама. Па такав ће бити и овај храм у очима српског народа. Он ће српском народу остати на вечна времена велика светиња и као богољоља и као хранилиште посмртних остатака великог Карађорђа и његових потомака. Али ће он изазвати и поштовање иноплеменика и иноверца, као што такво поштовање изазивају и задужбине Немањићске.

Зна се из историје, да чак и дивљи освајачи, који у освојеној земљи уништавају и руше све што им до руку дође, чувају и штеде грађевине намењене служби божанства. Због тога у границама наше старе државе, после најезде османских освајача, готово ништа није остало од владарских и племићских дворова, па ни од државних грађевина; а многобројне цркве Немањићске и других династија и господара стоје и сада, као седи проповедници наше негдашње славе, побожности и културе. Овај храм придружује се од данас тим славним задужбинама, и остаће као културни споменик нове Карађорђеве Србије.

У њему ће се као у молитвеном дому узносити Господу топле молитве за здравље и срећну владавину његовог узвишеног Ктитора; за његова Наследника; за цео његов Дом и његово потомство; за цео српски род и његово уједињење; за српску државу и за победоносну снагу њене војске; за раднике у пољу и трудбенике у радионицама и на трговима; за умне раднике; просветитеље и учитеље народне; за свештенике, духовне вође и пастире; који у народу утврђују Христов морал и приповедају Његову јеванђелску љубав; за богате, које је Бог обдарио изобиљем да се и они сећају сиромаха, ближњих својих; за сиромаше и невољнике, који трпе, али Бога славе, и у њега се уздају; за оне који су доспели до савршенства, да у врлинама не поклизну, за оне који су пали, да се уздигну надом у Бога; за здраве да у здрављу трају, али да се њиме не понесу; за оболеле да буду исцељени Божијом милошћу; за све оне који веру поштују и законе чувају; за све живе, да се сећају да је живот дар Божји и да

му је права вредност, ако се испуни љубављу према Богу и према ближњима; за све упокојене који у вери помреше с надом у вечни живот и спасење, а нарочито и свакад узносиће се у овом храму молитве за душу витешкога Карађорђа и његових упокојених потомака, који заједно са њим буду у њему боравили вечни санак.

Све те молитве биће молитве редовне, по пропису и духу цркве, али у присуству посмртнога праха Карађорђева, саме собом намећу се и цркви и свакој души српској молитве особито угодне његовом духу витешком. То су молитве за Божју помоћ: да поробљено српско племе не клоне, да се охрабри, да се сложи и да победоносно издржи јуначку борбу за уједињење и потпуну слободу. Знамо ми за страдања наше поробљене браће, знамо колика је њихова чежња да са нама буду у заједници, и знамо какве осећаје буди у срцима њиховим и сам помен имена Карађорђева, а камо ли присуство код ковчега, у коме су његови посмртни остаци. Тим осећајима и њиховим и нашим биће сагласне молитве које се од нас буду узносиле Богу на олтару овог светог храма. И Господ ће чути те наше молитве, јер ће долазити од народа племенита, али напаћена. Много је жртава наш народ поднео и много крви пролио бранећи туђинске господаре, да би код њих стекао и за себе правде и мирно огњиште, али му је за све то плаћено само црном неблагодарношћу. Сада је настало време, да се по угледу на славног Вожда и његове јунаке поуздамо само у своју сопствену снагу и да потражимо своју браћу и изван граница нашега садашњег државног дома.

Али да би се испуниле те давнашње жеље и наше и наше браће, потребно је да одбацимо наше старе грехове, који су учинили да лако допадамо тешкога ропства туђинима. Потребно је да одбацимо неслогу, раздор и међусобну mrжњу, која само одузима снагу за плодан рад, и прави од браће небраћу и непријатеље. Треба да се сетимо да је неслога ометала и Карађорђев витешки рад и још многе друге народне послове после њега, те смо због тога много заостали, много времена изгубили. Нека би дао Бог да од данас, од освећења овога храма, свега тога нестане између нас, а све наше мисли и снага наша да буду управљене ономе циљу, коме је Карађорђе био повео наше дедове. Потребно је што мање говора и препирке, а што

више љубави и смишљена рада. Времена су озбиљна, и дела која имају да се изводе озбиљна су, стога и наш нараштај, коме је пало у дело да их изводи, треба да је пун озбиљности и да је свестан како својега тешког задатка, тако и своје одговорности пред историјом и потомством.

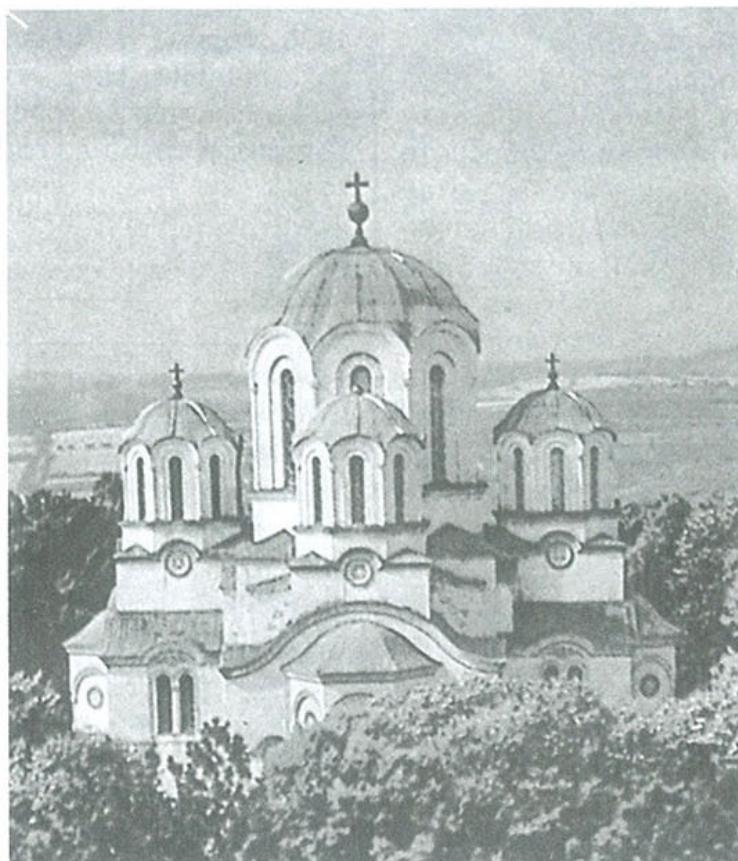
Онако исто, као што свештенство мора служити у овоме храму с прибраном духовном снагом, с ведром душом и мирном савешћу, тако се мора служити и у храму отаџбине. Њени синови којима је Промисао Божји поверио њену судбину нису ништа друго до њени свештеници, који морају приступити њеном олтару са страхопоштовањем и пуном преданошћу. Никаква људска слабост не сме их занети, те да забораве на светињу којој служе. Од тога, како они буду служили светињи олтара отаџбине зависи судбина нашег народа не само у нашој ужој отаџбини, него и у оним српским крајевима које је туђин поробио. Караворђе са својим

вitezима служио је олтару отаџбине са необичним самопрегоревањем. Није било жртве на коју они нису били готови, да отаџбину васкрсну и да јој даду нов живот после четириековног смртнога мрака. А ми, њихови потомци, можемо ли другачије чинити? Можемо ли бити равнодушни према вапају своје браће и сматрати, да смо ослобођењем овога дела наше простране отаџбине учинили све што смо били дужни. Не можемо и нећемо, јер би то био смртни грех и против нашег сопственог опстанка.

А кад је тако, онда нека је благословен час у који се овде саставдосмо, да осветимо ову дивну богољоју и припремимо вечно боравиште костима славног Караворђа. Нека његов витешки дух оживи наша срца неис-

црпним патриотизмом, братском слогом и јуначким самопрегоревањем. Нека Господ над силама подари војсци нашој снагу непобедну и оружје њено нека благослови да буде победоносно у борби за ослобођење наше браће. Нека са свима нама, са нашим Краљем, ктиратором овог дивног храма, и са целим Његовим Домом, буде добра воља Господа Бога нашег, и нека Господ доврши дело руку наших (Пс. 90, 17), како би и наш цео народ дочекао срећније дане у заједничком своме дому, да у њему на миру поживи, да напредује и узноси хвалу Њему, Вишњему Саздатељу. Амин."

У Весниковој допису о свећењу опленачког храма извештава се да је у крипти учињен кратак помен и да је после тога у цркви, господин Добра Ружић, државни саветник, председник Одбора за грађење цркве, предао Краљу кључеве задужбине, уз пригодне речи. У неколико речи краљ Петар је изразио захвалност. При изласку из цркве дељена је споменица о

Црква Светог Георгија на Оplenцу,
поглед са источне - олтарске стране

освећењу цркве.

Хроничар Весника Српске Цркве, забележио је и зравицу, коју је за свечаним ручком изговорио краљ Петар: „Браћо! Завет са којим сам се, пре десетину година вратио у Своју отаџбину, ево ми се данас испунио. Окружен пријатељима и вредним помагачима у овом послу, у сред Мог верног народа. Ја се могу данас, Божијом милошћу, поклонити сенима Мојих драгих покојника, који ће сад почивати под сводовима овога Господњег храма, сви заједно, око родитеља Караворђа.

На заранку Свог живота ову Своју задужбину ја поверавам Своме породу и Своме народу.

Моји Срби и Моји потомци, присно и

неразлучно скопчани, нека се у њој крепе вером у Бога, и нека у тој вери налазе снаге за нове напоре на добро Србије и Српства.

То је аманет који Краљ оставља васко-ликој Својој деци.

Освећење ове цркве пало је у тешка времена. Али ће од овог дана бити још један храм више у нашој земљи, из кога ће се уздизати молитве за праведну српску ствар.

Дижем чашу молећи се Светишињем за покој душе Мојих покојника и за срећу сваком брату Србину.”

Присутни су, после узвика „Живео Краљ” отпевали српску химну. На краљеву здравицу одговорио је министар просвете Љуба Јовановић, наглашавајући да Петар Карађорђевић овим чином ступа у ред великих градитеља српских, какви су били Немањићи.

У име посланика округа крагујевачког, Краља је поздравио професор универзитета Јован Скерлић, што за савременике може бити и изненађење, ако се има у виду Скерлићев резервисан однос према Династији и Цркви.

После саопштавања најосновнијих података о опленачкој цркви, допис у Веснику Српске Цркве, завршава се врло интересантном информацијом, која гласи: „За свештеника и чувара ове задужбине, по изричitoј жељи Његовог Величанства Краља, постављен је др Николај Велимировић, јеромонах, суплент Богословије Св. Саве, по редовне му дужности у Богословији.”

Овој до сада недовољно познатој чињеници, додајмо да је краљ Александар 1930. године у манастиру Каленићу рекао архимандриту Никону: „У цркви на Опленцу треба Николај да говори, она је црква у којој он може и треба да говори и служи.”²

Напомене:

1. О освећењима опленачке цркве 1930. и 1991. види: Миодраг Јовановић, *Опленац*, Топола 1989, 100 и Каленић 6/1991.
2. Каленић, 1-3/1996.

Стопедесетогодишњица смрти Јоакима Вујића ОПИС МАНАСТИРА И ЦРКАВА ДАНАШЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ у „ПУТЕШЕСТВИЈУ ПО СЕРБИЈИ“

Задатак, добијен од кнеза Милоша Обреновића, да „опише и разгледа древности и реткости“ Србије, предромантичарски писац Јоаким Вујић (Баја 1772 - Београд 1847) окончао је у Крагујевцу, у пролеће 1827, дакле пре тачно 170 година. Опис стања српских храмова после ослобођења од Турака, настали током Вујићеве виз-

итације, штампани су годину дана касније у пештанској Универзитетској штампарији као „Путешествије по Србији“. Ови драгоценi извори данас су доступни само преко издања Српске књижевне задруге у две књиге из 1901. и 1902. године, које је приредио, према тадашњем правопису, Јован Ердељановић.

Током 1826. године, Вујићу се на путу нашао ве-

лики број манастира и цркава који су данас у саставу Шумадијске епархије. У I књизи (СКЗ, 1901) налазе се описи беличког, темничког, левачког и крагујевачког дела Епархије, док II књига (СКЗ, 1902) садржи записи о подручју од Космаја до Рудника.

Јоаким Вујић је за Јагодину забележио да има 450 домаћина са 200 дућана и да се

у граду прво види нова црква посвећена арханђелу Михаилу, подигнута трошком кнеза Милоша. Преписан је ктиторски запис цркве, с најважнијим податком да је храм озидан 1818. године. Један од двојице свештеника је протопрезвитер Милоје Вукашиновић; они турском спахији не плаћају порез, јер је црквено земљиште закупио кнез Милош.

Поменути су нахијски двор у коме обитава кнез Димитрије Георгијевић и школа са 96 ученика и два учитеља. Није заобиђена ни јагодинска џамија, са које „виче оца“ за 8 турских домова, коју је такође обновио кнез Милош.

До манастира Јошанице Вујић је стигао преко села Деонице, Сиоковац, Винорача и Међуреч. За манастирску цркву каже: „јест весма мала и стара, пак не може се дознати, тко би ове цркве основатељ био; него храм јест свјати отац Николај. Горе на цркви споља јесу два трула с крстови“.

Над западним вратима уочена је плоча с натписом о томе да је овај храм обновљен трудом и трошком игумана Алексија Тодоровића и јагодинског проте Јована Поповића и ктитора кнезова Доброслава и Бош-

ка, у време митрополита београдског Дионисија, 1786. године. Још је додато да је црква „сва изнутри с изображенијама светитеља измолован“; али да су је Турци

дан прњавор с пет дома, држи се разна стока, а спахији Турчину плаћа се 25 гроша годишње и десетак од сваког усева. Игуман је Евстратије Константиновић.

Када је прошао села Лозовик, Белицу, Шантаровац, Бунар, Шульковац, чесму Љубу, па Коларе и Драгошевац, Јоаким Вујић доспева пред парохијску цркву Ивковић, која је некада била манастир, од Турака више пута паљен и рушен. Посвећена је Рођењу Пресвете Богородице и њен „основатељ“, по аутору „Путешествија“ био је кнез Лазар.

Путописац је даље ишао до Беочића, па преко Јухора стигао је до Својнова, где је посетио манастир Светог Николе, који нема горњег свода, него је даскама покрiven. По Вујићу, и ову цркву подигао је кнез Лазар. Он нам још саопштава да је храм обновљен заслугом кнеза Милете

Радојковића, али да нема ниједног калуђера, већ богослужења обављају поп Јанко и поп Милош из околних села. Ђорђије Ђак, мирјанин, овај манастир чува.

Вујић је преко Обрежа дошао у Катун да посети кнеза Милету Радојковића код кога је затекао калуђере

Јоаким Вујић, рад непознатог аутора

палили у ратовима које су водили Јосиф II и војд Карађорђе, па су још „светитељем у цркви очи с наџаци поизбијали, из пиштола и темпло на светитеље пуцали, које рупе од танета и дан данашњи видети се могу“. Манастирску имовину чине воћњаци, ливаде, шуме, је-

Пајсија и Мелентија који су избегли из Пећи. Варваринску Успенску цркву Вујић назива Бела Церква, наглашавајући да је и она задужбина кнеза Милоша из 1825. године. У њој је пространи иконостас и све остало, што је потребно за богослужење, у добром стању. Свештеници, међу којима је поменут протопоп Стојан Милићевић, имају нешто имовине, на коју не плаћају порез. Поменута је и битка Карађорђевих устаника с Турцима код Варварина 1809. године.

Повереник кнеза Милоша стигао је преко Бачине у Орашје: „При концу овог села налази се један стари манастир, који је уједно именује Орашје и сада нема никаквог калуђера него је потпао под мирску цркву, и свјаштеник ове цркве, са сингелијом потврђен, зове се чест. отац Радован Василијевич. Церква ова јесте мала и споља горе има једно труло. Основатељ ове цркве био је св. Милутин, краљ серпски, а храм је свјати Јован Претече, 24. јунија. Церква унутри јест свуда измолована.” Забележен је натпис више врата у женској припрати о поправкама обер-кнеза Јевте, 1812. И за ову цркву је речено да је много страдала од Турака у устанничко време.

Када је окончao обилазак цркава у Рибнику и Богдању и манастира Љубостиње, Јоаким Вујић је дошао у Каленић. После описа изгледа манастира, дати су неки подаци о његовој судбини крајем XVIII и почетком XIX века: „пак страдала је ова церква и била је попаљена купно с келијама и про-

чима зданијама манастирскими лета 1788, месеца фебруарија 12-године, у време рата Јосифа Втораго, императора римскаго. Но по истеченију пет лета бјеше иста церква возобновљена у време Мустаф-паше, везира београдскога, када је он Београд от Немца опет натраг примио. И онда је био игуман манастира преп. от. Јосиф Миошкович.” Следи констатација да су црква и конаци паљени и после пропasti Карађорђевог устанка и да је кнез Милош „церкву, купно с келијама, лета 1823. возобновио и украсио, како на гесимсу споља око олтара гласи натпис”.

У Каленићу, за време Вујићевог боравка налазиле су се мошти Стефана Првојенчаног (до 1839). Навео је запис из олтара о доношењу моштију: „Нека се зна, када Свети Краљ Стефан Првојенчани би пренесен из Аустрије: 1815. године, 28. децембра, у манастир Каленић храм ваведења пресвете Богородице - и то би трошком јеромонаха светостуденичких. А братство је: г.г. архимандрит Самуило Јаковљевић, Пајсије јеромонах, Мојсије јеромонах, Дионисије, Гаврило, Макарије и други.”

Након обавештења да је црква „изнутри свуда измолована, обоче светитељи јесу од Турака сви повређени” донесен је опис богослужбених предмета и даровних докумената, који припадају манастиру Студеница. (У то време живели су студенички калуђери у Каленићу, држећи одвојено своју имовину од каленићке).

У наставку, Вујић се враћа Каленићу: „У цркви

равним начином видео сам и лепи црковни књига, три полијелеја и проча друга црковна украсенија. С десне стране код певнице приметио сам и овај стари потпис, сирјеч: /Обнови се и препокри с околним ћелијама својим овај свети храм трудом игумана Василија с братијом и помоћу ктитора, кнезова: Ђурђа, Богдана, Спасоја, Савка и осталих добротвора, за време патријарха Хаџи-Калинича и митрополита Јеремије године 1766./ Зданија окресна манастирска от северозападне стране јесу нове, прекрасне, трокатне келије, које се из много соба састоју. Ове је келије сопственим својим иждивенијем дао правити Јего Књажеско Сијатељство, Г. Милош, за вечно воспоминаније имена његовог. Потом следују и друга зданија, обаче не много важна. Равним начином и овај манастир држи доста важне грунтове и два прњавора, и за све ове грунтове Турчину спахији плаћа јежегодну главницу по 30 гроша, па от сваког плодородија даје десетак.”

Напустивши Каленић, путописац долази у Жупањевац, где је приметио „два поришена црковна зданија, којих рујине стародревне јесу”.

Кроз Крушевицу, Рековац, Ратковић, Сабанту Горњу, Сабанту Доњу и Тиферич, Јоаким Вујић, 29. августа 1826. године, стиже у Крагујевац.

- Крај у наредном броју -

Негослав Јованчевић

ИСПУЊЕН АМАНЕТ ПАТРИЈАРХА ГЕРМАНА

Лут Божијег српског народа на ветрометни историје често је попримао парадоксалан ток и облиције преседана. Било је времена када је историја била и сачињена од преседана. У бурној историји наше Цркве и нашега народа деветнаести век је запамћен као доба великих потреса готово тектонских јачина, тако да по много чему јединствена појава враћања највишег одличија наше помесне Цркве представља само један у низу преседана.

Владавина Милана Обреновића¹, историографски објективно сагледана, није оставила добар спомен. Њу су обележиле бесловесност, авантуризам и хазардерство у политици како унутрашњој тако и спољњој. Психолошки сложена личност Кнеза, оптерећена недостатком поверења и љубави, без поседовања богомданог оштроумља Милоша Обреновића, бескрупулозно се обрачунавала са неистомишљеницима и олако мењала курс брода Кнежевине Србије.

Пораз у по чему беспотребном рату са Турском 1876. године, на сву срећу није оставио последице по територију Србије, а када је 12.04.1877, Русија објавила рат Турској, Милан је поново ступио у рат овог пута као савезник Русије од које је пуно очекивао. За нешто више од три месеца рата² (02.12.1877. - 21.02.1878.) Србија је очекивала решавање неколико питања, пре свега своје независности и територијалног увећања. Међутим мир у Сан-Стефану 21.02.1878, у потпуности је разбио наде да ће „мајка Русија“ помоћи својој браћи и прилично интезивно делова на, и онако осетљиву, психу младог кнеза Милана Обреновића.³ Стварањем фантомског царства Бугара Русија је желела да осигура своје позиције на источном Балкану, јер су Срби били одвећ „несигурни“ и зато што је у преговорима са Аустро-Угарском Русија била спремна да тргује Србијом. Овај „нож у леђима“ утицао је да се кнез окрене у потпуности према Аустро-Угарској. Крајем маја 1881, долази до склапања Тајне конвенције између Србије и Аустро-Угарске. Овај споразум као и скоро потпуни прекид односа са Русијом изазвао је прави мали рат ова два „савезника“ на подручју Србије која, на жалост, никад није била вична дипломатском балансирању између Сциле и Харибде. Као и сваки други рат и овај рат је однео „много глава“ углавном оних којима богомдана савест није допуштала револуцију ставова према егзистенцијално важ-

ним стварима везаним за овај народ, за ову Цркву.

У хиљадугодишњој историји наше помесне Цркве само је неколицина таквих јерараха какав је био Михаило, митрополит српски.⁴ Овај несвакидашње упоран и истрајан архијереј био је руски ђак и, с тим у вези, русофил тј. словенофил. Жуто-црна монархија добро обавештена о томе радила је све не би ли се некако решила овог моћног непријатеља. Када је митрополит почeo да помаже Србе у Босни уследили су бројни покушаји да се влада у Београду приволи да митрополита свргне. Због оштрог језика, митрополит је сметао и кнезу Милану па је чекан само повод за предузимање конкретних корака. Закон о таксама је био савршен начин да се питање напокон реши. Митрополит је свргнут и сад је требало изабрати новог. Међутим, покушај да се остатак епископата одвоји од свргнутог митрополита и да се законски изабере наследник је пропао. Почетком фебруара 1883, Кнежевина је поред митрополита остала и без архијереја.⁵ Влада је формирала ткz. „изборни савет“, сачињен од световњака, који је за митрополита изабрао архимандрита Теодосија Мраовића (27.03.1883. - 28.05.1889, умро 27.02.1891). Новоизабраног митрополита је требало хиротонисати и за то је одабран митрополит-патријарх Герман Анђелић.

Герман Анђелић је од својих савременика жестоко осуђivan, углавном неправедно и злонамерно. После насиљног пензионисања патријарха Прокопија (Ивачковића) 1879, у Митрополији је завладала узнемиреност, јер је Беч по који пут грубо прекршио све договоре и повеље о српској аутономији. Без скрупула Беч је уклонио архијереја који му је сметао и тиме показао „ко је газда у кући“ сводећи аутономију српског национа на пуку маштарију. До избора новог патријарха, за мандатара Беч је поставио епископа бачког, Германа. На сабору, 15.11.1881, за новог патријарха је изабран Арсеније Стојковић, епископ будимски, али Цар није хтео да га потврди. Друго бирање одржано 19.12.1881, донело је Теофана Живковића, епископа горњокарловачког као новог патријарха. Овако тврдоглаво супростављање вољи Беча навело је Франца Јозефа да почетком 1882. године поступи као да Сабор у Ср. Карловцима и не постоји. За новог митрополита - патријарха именован је Герман Анђелић који ће на том месту бити све до своје смрти, 26.11.1888.

Оваква самовоља је навукла велики бес против митрополита - патријарха Германа, а сукоб са врло темпераментним ректором Карловачке богословије Иларионом Руварцем и вишегодишњи „рат“ са антиклерикалним Светозаром Милетићем је ову нетрпљивост увећао. Недовољно проучен лик и дело митрополита-патријарха Германа сметња је за пуно осветљење овог по много чему великог човека. Оно по чemu ће га народ памтити је несебична помоћ пре свега у образовању српских синова и кћери.

Имајући у виду горе написано постаје сасвим јасно зашто митрополит-патријарх Герман није могао да одбије понуду српске владе иза које је заправо стајала влада у Бечу. Хиротонија Теодосија Мраовића је обављена у Саборној цркви у Сремским Карловцима, 27.03.1883. године од митрополита-патријара Германа.⁶ У знак захвалности за учињено дело, митрополит-патријарх Герман је одликован орденом Светог Саве првог степена, највишим одликовањем Српске православне цркве. Колико се Герман слагао са овом хиротонијом и са доделом овог ордена показаће и акт његовог рођеног брата 1891. године.

Стеван Анђелић, млађи брат митрополита-патријарха Германа, родио се 30.03.1825. у Ср. Карловцима од оца Павла, пароха при Саборној цркви, и мајке Ане.⁷ Осим брата Германа, Стеван је имао још једног брата Григорија који се као и Герман замонашио. Сва три брата су била раденици на њиви Господњој. Након завршене гимназије и богословије 1845, постаје учитељ у Земуну, али је после годину дана услед болести морао да напусти своје звање. По оздрављењу постаје учитељ у Старим Бановцима и ту остаје све до 1849. У пролеће исте године постаје ђакон Саборне Цркве у Ср. Карловцима, а од 1852. па до 1864. године био је парох у Лађарку код Ср. Митровице. На несрећу 1864. године умире му јединица која је била на школовању у Ср. Митровици. Скрхан болом зажели да са женом буде ближе гробу свог детета, те добија 1864. парохију у Митровици на којој остаје до смрти.

По доласку на трон св. Арсенија III, Герман Анђелић је велику помоћ добио у свом брату Стевану који се показао као веома вешт економ током управљања митрополитским имањем у Даљу, на којем је провео шест година и десет месеци.⁸ Мудром управом прота Стеван је свом брату омогућио попуњавање фондова архиђиџезе (пензиони, удовички, стипендиони...). Но оно по чemu су браћа Анђелићи ушли у памћење овог народа јесте уметничкоархитектонски беспрекорна и, што је најважније, функционална зграда Карловачке гимназије - један од симбола овог места. Ово дело учињено не „из сујете“ или жеље за славом, благодарношћу или ради „признателности ма са које стране“⁹ објашњава какви су људи били Анђелићи те шта их је навело да врате

орден Св. Саве.

Како је патријарх Герман умро пре срећивања питања јерахије у Србији то је он свом брату оставио у аманет да повратком ордена скине сенку са њега. Повратак митрополита Михаила и престанак неканонске јерархије је последњу жељу патријарха Германа учинио могућом. Прота Стеван га враћа 18.01.1891. године.

Високо кр. Министарство просвете и Црквених дјела!

Блаженопочивши Патријарх србски, архиепископ и митрополит Карловачки, мој никда незаборављени једини брат Герман Анђелић, одликован је био милостиво од Краља србског, одличијем Ордена св. Саве I степена.

Како сам ја смјерно подписано по његовој смрти саморан и без наследника остао, које ми је одличије то од Кр. Котарског Суда у Карловци као равноправног Судиша, као главном наследнику на расположење уручено, судио сам, да високо одличије то вратим извору од када је потекло, да неби по мојој смрти не јавној дражби у нечисте руке дошло, а тиме и покојника и србско то одличије профанирао, усуђујем се високом Кр. Министарству просвете и црквених дјела, поменуто Одличје на расположење најпонизније при послати.

С најдубљим страхопоштовањем изумрен, Високог Кр. Министарства просвете и Црквених Дјела.

У Митровици 18. јануара 1891.

препонизни слуга
Стеван Анђелић
протојереј¹⁰

Поштовање према Београду и светиња успомене на блаженопочившег брата нагнапе су проту Стевана да приликом враћања наведе друге, али довољно убедљиве разлоге свог поступка. Орден је враћен 01.02.1891. године.

Прота Стеван је умро у 68. години живота 05/18.08.1892. године у осам сати ујутру.¹¹ Из њега нису остали директни наследници, али оно што је он са својом браћом учинио у славу Свете и Јединосуштве Тројице остаје за вечност. Нека је овај рад скроман допринос сећању на браћу Анђелић и нека врста показатеља како ходити богочовечанским путем у потрази за Спасом и животом вечним.

Владан Костадиновић

Напомене:

1. Након убиства кнеза Михаила Обреновића у Кошутњаку, 29.05.1868, године власт у Србији је приграбио министар војске, Миливоје Петровић Блазнавац (по многима незаконити син кнеза Милоша). Ставши на чело војске дао је извикати за новог кнеза унука Милошевог брата Јеврема - Милана који је у то време имао четрнаест година. Народна скупштина потврдила

је кнеза Милана 20.06.1868. Кнез Милан је владао Србијом до 22.02.1889, када је на свечаном пријему у двору, приликом прославе Dana прогласа Краљевине, абдицирао. - Упореди В. Ђоровић, *Историја Срба*, Београд 1993, стр. 633. и 668.

2. Кнежевина Србија је ушла у рат 02.12.1877, а рат је завршен миром у Сан-Стефану 21.02.1878. године
3. Опште расположење у Србији врло сличковито описују и следећи стихови Ј. Јовановића Змаја:

И свршено је - мађијском мером
И потписано злаћаним пером,
И прослављено господским пиром
И српска пропаст зове се миром.
И црвак нема коме би с'вајко,
Хвала ти, хвала, српска немајко!

Узето из В. Ђоровић, *Историја Срба*, Београд 1993, стр. 656.

4. Михаило (Јовановић) је изабран за митрополита Србије 25.07.1859. године после изнуђене оставке митрополита Петра (Јовановића). И поред лојалности династији Обреновић бурни темерамент митрополита

Михаила често је био директни опонент ћудљивим и врло често апсолутистички расположеним члановима поменуте династије. У периоду, 18.10.1881. - 18.05.1889, свргнути митрополит је једно време био у Србији, а затим у изгнанству да би се на крају тријумфално вратио у Отаџбину на прећашњи положај на којем је остао до смрти, 05.02.1898. - Упореди Сава, епископ шумадијски, *Српски јерарси од деветог до двадесетог века*, Београд... 1996, стр. 329-30.

5. Са трона су се повукли: Виктор нишки, Викентије ужички, Јероним шабачки (који се вратио са митрополитом 1889) и проблематични Мојсије неготински
6. Сава, епископ шумадијски, *Српски јерарси од деветог до двадесетог века*, Београд... 1996, стр 489.
7. Андрија М. Матић, Стеван Анђелић (читуља), *Српски Сион* бр. 33, Сремски Карловци 1892, стр 570.
8. Исто
9. Исто, стр 571.
10. Архив Србије, Министарство просвете - У-Б-3224
11. Читуља, *Српски Сион* бр. 33, Сремски Карловци 1892, стр 584.

120 - годишњица рођења академика Драгутина Анастасијевића из Крагујевца

ПРЕДАНОСТ БЕОГРАДСКОМ БОГОСЛОВСКОМ ФАКУЛТЕТУ

Колико је наша богословска наука високо ценила рад професора др Драгутина Анастасијевића, потврђује и то, што је прва (1950) од укупно три свеске Зборника Православног богословског факултета у Београду посвећена његовој седамдесетогодишњици, уз напомену да је реч о великом добротвору ове високошколске установе, чија је „велика љубав према Православном богословском факултету, која је у његовом великом поклону, у завештању своје библиотеке, нашла и свој трајни израз, да се богословска мисао гаји његовом помоћи и онда, када њега не буде било више на факултету“. У Зборнику, који је изашао у редакцији професора др

Радивоја А. Јосића, објављен је, поред списка штампаних радова (61) и Анастасијевићев чланак Роман Слаткопевац. У ову прву свеску укључени су и прилози наших најеминентнијих богословских писаца и професора: Радовоја Јосића, Душана Глумца, Лазара Мирковића, Борислава Лоренца, Јордана Илића, Чедомира Драшковића, Димитрија Димитријевића, Викентија Фрадинског, Благоте Гардашевића, Љубомира Дурковића и Милоша Ердељена.

Професор Драгутин Анастасијевић рођен је 18. јула (по старом календару) 1877. у Крагујевцу, од родитеља Николе и Марије, који су се доселили из Мосхопоља у Албанији. Док је у род-

ном граду завршавао основну и средњу школу, материјална сигурност цинцарске породице омогућила му је да научи француски и немачки, доцније и руски језик, што га је и определило да изучава филолошке науке. На Филозофском факултету Велике школе, од 1896. до 1900, слуша класичну филологију код познатог професора Туромана. После дипломског испита и одслуженог војног рока, млади Анастасијевић је, током 1901, наставник латинског језика у Крагујевачкој гимназији. Жељан научног усавршавања, постаје државни питомац и одлази у Минхен, да код чуvenог професора Крумбахера студира византијску филологију. Током студија научио је новогрчки и

италијански, а у миланској библиотеци Св. Амброзија усавршавао је грчку палеографију. Докторску дисертацију *Die paränetischen Alphabete in der griechischen Literatur* одбранио је у Минхену 1905. године.

Од 1906. до 1921, на Филозофском факултету у Београду предаје византијску филологију, грчку палеографију, новогрчки језик и византијску историју. На иницијативу Српске академије науке 1906/7. и 1912, борави на Светој Гори ради евидентирања грчких докумената о српској историји. Том приликом начинио је 600 снимака писаних извора. Током балканских и Првог светског рата ангажован је на војничким и политичким дужностима, а 1916, на Атинском универзитету држи предавања о српско-грчким односима.

Одмах по отварању Православног богословског факултета Београдског универзитета 1920, др Драгутин Анастасијевић постаје редовни професор грчког језика и историје византијске културе. И на Филозофском факултету предаје историју Византије до 1931. Научна истраживања наставља на Светој Гори и у Старој Рашкој. Генерални је секретар Другог међународног конгреса византолога који је одржан у Београду 1927.

Члан Југословенске академије у Загребу постао је 1934, док је у редове Српске академије наука изабран 1947. Од 1938, почасни је доктор универзитета у Атини, а био је члан и више европских и националних научних удружења и институција.

Током 1907. године, професор Анастасијевић у

Српском књижевном гласнику објављује рад *Света Гора у прошлости и садашњости*. Међутим, највећа му је заслуга, да су, захваљујући његовим радовима, разрешене многе дилеме тадашње науке о Србији у средњем веку, што потврђују и следећи наслови: *Година смрти Немањине*, *Отац Немањин*, *Две Душанове грчке хрисовуље*, *Српски архив Лавре Атонске*, *Година преноса моштију Св. Симеуна из Хиландара у Студеницу*, *Првобитни постанак имена манастира Хиландара*, *Кроз једну збирку новијих аката Цариградске патријаршије о њеним епархијама*, *Јели Св.*

Сава крунисао Првовенчаног, „Света Словеса“ Св. Саве заиста су постојала, Из историје Пећке патријаршије после Арсенија III (два писма цариградских патријарха), Једна византијска царица Српкиња, Питања најпобожнијег деспота српског, Господина Ђурђа, Његовој Светости Ваљенском Патријарху, Господину Генадију Схоларију. Одговори Патријархови. Академик Драгутин Анастасијевић аутор је чланака о Византији у Народној енциклопедији Станоја Станојевића, у обиму од око 20.000 редова.

Н. Јованчевић

Каленић

Година XIX
5-6/1997

Издавач
Српска православна епархија шумадијска

Излази шест пута годишње

Уређује Одбор

Главни и одговорни уредник
Драгослав Степковић

Уредништво и администрација
„Каленић“
Крагујевачког октобра 67
34000 Крагујевац

Телефон 034/332-642

Штампа
„Stillart“
Београд, Булевар Уметности 2а

Тираж
3600 примерака

